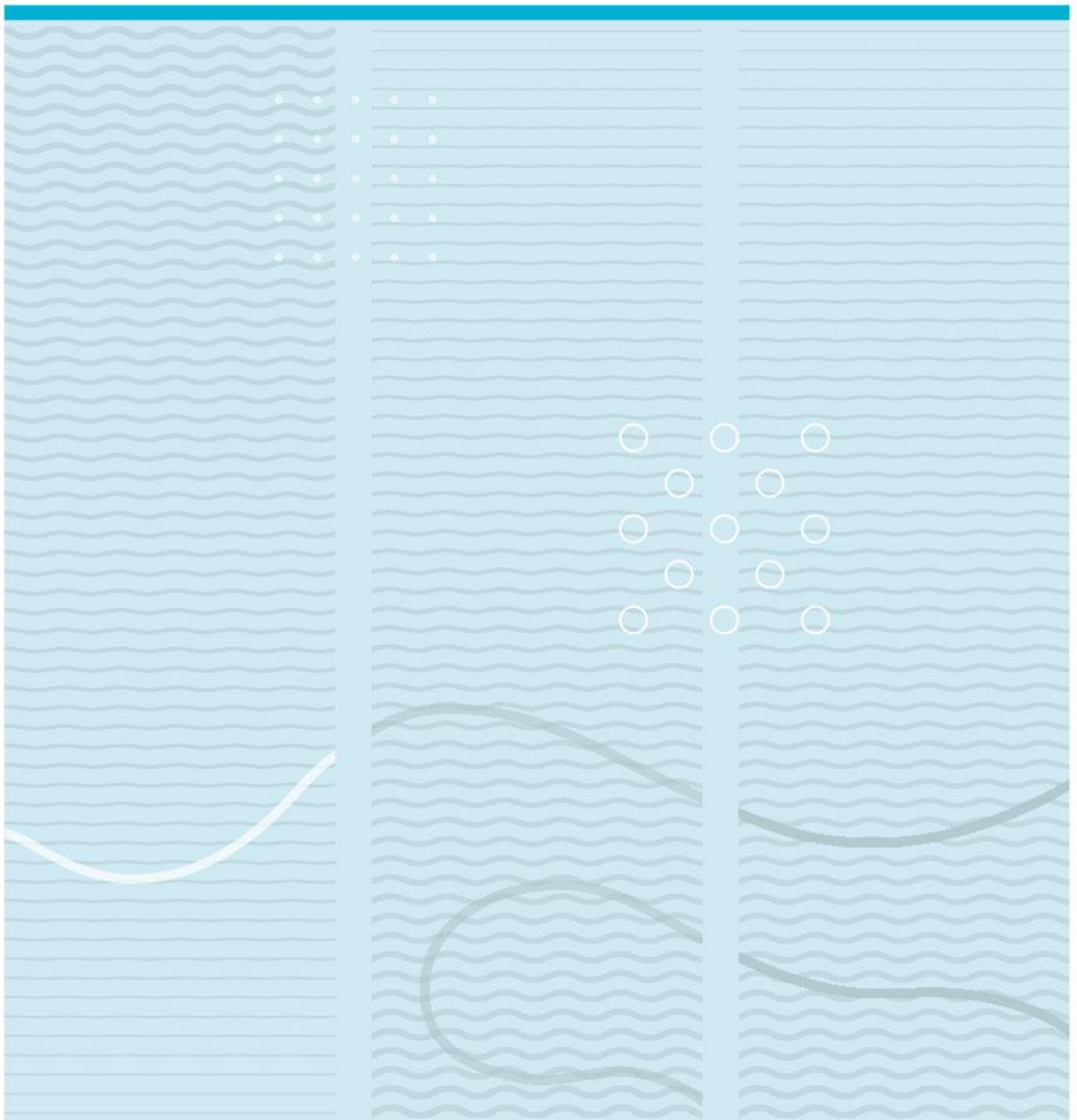

Karoline Eik

Deling av nakenbilder i ungdomsskolen – nye former for frihet og risiko

En kvantitativ analyse av sammenhengen mellom ungdoms risikoatferd på sosiale medier og psykisk helse

Universitetet i Sørøst-Norge
Fakultet for Helse og Sosialfag
Institutt for Sosialfag
Postboks 235
3603 Kongsberg

<http://www.usn.no>

© 2019 Karoline Eik

Denne avhandlingen representerer 45 studiepoeng

Sammendrag

Sosiale medier har blitt en stor del av ungdomskulturen i dag og delingskulturen har blitt et faktum. Temaet for denne masteravhandlingen er sosiale medier, bildedeling og psykisk helse, og tar for seg en kvantitativ analyse av sammenhengene mellom ungdoms risikoatferd på sosiale medier og psykisk helse. Bildedeling her dreier seg om nakenbilder i et aktør- og offerperspektiv. Spørsmålene som omhandler nakenbilder i Ungdata-undersøkelsen er nytt for 2018, og det er kun to kommuner i Norge som kjører disse spørsmålsbatteriene i første omgang. Avhandlingen tar sikte på å belyse risiko tilknyttet bildedeling og hvilke risikosituasjoner som kan potensielt oppstå, dermed kan avhandlingen gi ny kunnskap knyttet til temaet i avhandlingen. Med dette utgangspunktet har jeg utarbeidet følgende problemstilling:

Hvordan henger risikoatferd på sosiale medier sammen med ungdoms psykiske helse?

Hensikten med masteravhandlingen er todelt og derfor har jeg utarbeidet to forskningsspørsmål:

1. Bildedeling: hvor utbredt er det, hvem driver med det og hvem utsettes for det?
2. Hvordan er sammenhengene mellom bildedeling, seksuell trakassering og ungdoms selvbilde?

Gjennom en kvantitativ tilnærming skal fenomenet bildedeling undersøkes. Dataene er hentet fra Ungdata-undersøkelsen i Telemark 2018 og bygger på svar fra 1699 respondenter fra 8.trinn-10.trinn på ungdomsskolen i Skien kommune.

De bivariante analysene indikerer at det ikke er noe forskjell blant gutter og blant jentene når det gjelder å sende nakenbilde av seg selv. Derimot ser man at blant jentene opplever de som har sendt nakenbilde av seg selv oftere et press om å sende, enn guttene. Likeså indikerer analysen at blant jentene opplever de oftere enn guttene å få nakenbilder eller video delt med andre mot sin vilje.

Den multivariate analysen indikerer at billedeling påvirker positive selvbildefaktorer, men samtidig vises også bakenforliggende faktorer; vennskapsrelasjoner, kjønn, klasstrinn og effekten av sosial ulikhet.

I drøftingen har jeg gjennom ulike teoretiske perspektiver forsøkt å forstå funnene og diskutert dem lys av billedeling, risikoatferd og psykisk helse. Masteravhandlingens funn indikerer at fremtidig forskning på risikoatferd knyttet til billedeling er verdt å undersøke videre.

Abstract

Social media have today become a big part of the youth culture, and sharing culture has become a fact. Then for this master thesis is social media, image sharing and mental health, and the thesis will contain a quantitative analysis to see the context between youth risk behavior on social media and mental health. Photo sharing in thesis is all about nude pictures in a player perspective and victim perspective. Questions related to nude pictures in the Ungdata survey is new in 2018, and it's only two municipalities in Norway that have these questions initially. The thesis aims to elucidate risk associated with image sharing and the potentially risk situation that can arise and the thesis can give us new knowledge linked to the theme in the thesis. With that starting point I have prepared the following thesis question:

How is risk behavior on social media connected to youth mental health?

The purpose of this thesis is twofold and the question is divided into two research questions:

1. Image sharing: how widespread is it, who does it and who is exposed to it?
2. How is the connection between image sharing, sexual harassment and youth self-image?

Through a quantitative approach will the phenomenon of image sharing be investigated. The data is from the Ungdata-survey in Telemark 2018 and is based on answers from 1699 respondents from the 8th-10th grade at secondary schools in Skien municipality.

The bivariate analyzes indicate that there's no difference between boys and girls when it comes to sending nude image of themselves. On the other hand, we see that among the girls who have send nude pictures of themselves more often experience pressure to send, compared with the boys. Likewise, the analysis indicates that the girls also experience getting nude pictures or videos shared with others against their will, compared with the boys.

The multivariate analyzes indicates that image sharing: nude pictures, affects positive self-image factors, but at the same time, underlying factors are also shown; friendship relationships, gender, age and the effect of social inequality.

In the discussion, I have tried trough various theoretical perspective to understand the findings and discuss them in the light of image sharing, risk behavior and mental health. The findings of the master thesis indicate that future research on risk behavior related to image sharing is worth further investigating.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	3
Abstract	5
Innholdsfortegnelse.....	7
Tabeller	10
Forord.....	13
1 Innledning	14
1.1 Aktualitet.....	14
1.2 Problemstilling og forskningsspørsmål.....	16
1.3 Begrepsavklaringer	18
1.3.1 Risikoatferd	18
1.3.2 Bildedeling	19
1.3.3 Mobbing.....	20
1.3.4 Seksuell trakassering	20
1.3.5 Psykisk helse	21
1.3.6 Selvbilde.....	21
1.4 Barn og unge som kompetente aktører versus barn i risiko.....	22
1.5 Avgrensning	23
1.6 Avhandlingens disposisjon.....	23
2 Forskning på området.....	25
2.1 Spørreundersøkelser om barn, ungdom og medier	25
2.1.1 EU Kids Online – 2011	25
2.1.2 Barn og medier-undersøkelsen 2018.....	27
2.1.3 Oppsummering av resultater fra de kvantitative undersøkelsene	29
2.2 Digital mobbing: en arena til dårligere psykisk helse.....	30
3 Et teoretisk bakteppe	32
3.1 En endret ungdomskultur – Hva ble endret da sosiale medier kom?	32
3.2 Ungdom og psykisk helse	34
3.3 Ulrich Beck: Risiko og hvordan vi sikrer oss – individ.....	37
3.4 Alternativ forståelse: Et feministisk teori på bildedeling	39
4 Metode.....	41
4.1 Ungdata-undersøkelsen	41

4.1.1	Deltakelse og frafall	42
4.2	Kvantitativ metode.....	42
4.2.1	Relabilitet og validitet	43
4.2.2	Analysemetoder: bivariate og multivariate analyser	44
4.3	Etikk.....	45
4.3.1	Personvern I Ungdata	45
4.4	Operasjonalisering av variabler	46
4.4.1	Oversikt over operasjonaliserte variabler	47
5	Bivariate analyser : Krysstabeller.....	55
5.1	Krysstabeller: Bildedeling og seksuell trakassering	55
5.1.1	Å sende nakenbilde av seg selv til andre	55
5.1.2	Å sende bilder med seksuelt innhold til andre	59
5.1.3	Å motta nakenbilder eller bilder med seksuelt innhold.....	63
5.1.4	Å bli presset til å sende nakenbilde	67
5.1.5	Å få nakenbilde eller video av seg selv delt av andre.....	71
5.2	Oppsummering	75
5.2.1	Bildedeling i aktørperspektiv	75
5.2.2	Bildedeling i offer-perspektiv.....	76
6	Multivariat analyse: Regresjonsanalyse.....	77
6.1	Positivt selvbilde og bildedeling.....	78
6.1.1	Aktør-perspektivet på bildedeling: effekten av å sende nakenbilder for et positivt selvbilde.	78
6.1.2	Offer-perspektivet på bildedeling I: effekten av å fått nakenbilde eller video delt mot sin vilje for et positivt selvbilde	81
6.1.3	Offer-perspektivet på bildedeling II: effekten av å ha blitt presset til å sende nakenbilde eller video av seg selv for et positivt selvbilde	83
6.1.4	Oppsummering	85
7	Drøfting.....	88
7.1	Det er ingen forskjell blant gutter og jenter når det gjelder å sende nakenbilder – handler det om å passe inn eller narsissisme?	88
7.2	Jenter – et offer for bildedelingskulturen?.....	89

7.3	Hvordan kan vi knytte risikosamfunnet og feministiske teorier til fenomenet bildedeling?.....	91
7.4	Psykisk helse som en del av hverdagsspråket	92
7.5	Konsekvenser for forebygging.....	94
8	Avslutning	95
8.1	Konklusjon og videre forskning	96
	Referanser	97
9	Vedlegg	100
9.1	Vedlegg 1 NOVA - Tilgang til data.....	100

Tabeller

Tabell 1 Andelen barn i Norge i ulike aldersgrupper som viser adresse og/eller telefonnummer og skole på Facebook (Livingstone et al., 2011).

Tabell 2 Deltakelse og frafall blant gutter og jenter i ungdomsskole Skien kommune

Tabell 3 Oversikt over hvordan variablene er operasjonalisert i avhandlingen

Tabell 4 Sending av egne nakenbilder i løpet av de siste 12 månedene etter kjønn

Tabell 5 Sending av egne nakenbilder i løpet av de siste 12 månedene etter klassetrinn

Tabell 6 Sending av egne nakenbilder i løpet av de siste 12 månedene etter gjennomsnittstid på sosiale medier

Tabell 7 Sending av egne nakenbilder i løpet av de siste 12 månedene etter om ungdommen har én venn de kan stole på og betro seg til

Tabell 8 Sending av egne nakenbilder i løpet av de siste 12 månedene etter om ungdommen har kjæreste

Tabell 9 Sending av nakenbilder i løpet av de siste 12 månedene etter antall positive selvbildefaktorer

Tabell 10 Sending av bilder med seksuelt innhold til andre de siste 12 månedene etter kjønn

Tabell 11 Sending av bilder med seksuelt innhold til andre de siste 12 månedene etter klassetrinn

Tabell 12 Sending av bilder med seksuelt innhold til andre de siste 12 månedene etter gjennomsnittstid på sosiale medier

Tabell 13 Sending av bilder med seksuelt innhold til andre de siste 12 månedene etter om ungdommen har én venn de kan stole på og betro seg til

Tabell 14 Sending av bilder med seksuelt innhold til andre de siste 12 månedene etter om ungdommen har kjæreste

Tabell 15 Sending av bilder med seksuelt innhold til andre de siste 12 månedene etter antall positive selvbildefaktorer

Tabell 16 Mottatt nakenbilder eller andre bilder med seksuelt innhold de siste 12 månedene etter kjønn

Tabell 17 Mottatt nakenbilder eller andre bilder med seksuelt innhold de siste 12 månedene etter klassetrinn

Tabell 18 Mottatt nakenbilder eller andre bilder med seksuelt innhold etter gjennomsnittstid på sosiale medier

Tabell 19 Mottatt nakenbilder eller andre bilder med seksuelt innhold de siste 12 månedene etter om ungdommen har én venn de kan stole på og betro seg til

Tabell 20 Mottatt nakenbilder eller andre bilder med seksuelt innhold etter om ungdommen har kjæreste

Tabell 21 Mottatt nakenbilder eller andre bilder med seksuelt innhold de siste 12 månedene etter antall positive selvbildefaktorer

Tabell 22 Opplevd press til å sende nakenbilde etter kjønn

Tabell 23 Opplevd press til å sende nakenbilde etter klassetrinn

Tabell 24 Opplevd press til å sende nakenbilde etter gjennomsnittstid på sosiale medier

Tabell 25 Opplevd press til å sende nakenbilde etter om ungdommen har én venn de kan stole på og betro seg til om alt mulig

Tabell 26 Opplevd press til å sende nakenbilde etter om ungdommen har kjæreste

Tabell 27 Opplevd press til å sende nakenbilde etter antall positive selvbildefaktorer

Tabell 28 Andre har delt nakenbilde eller video av deg etter kjønn

Tabell 29 Andre har delt nakenbilder eller video av deg etter klassetrinn

Tabell 30 Andre har delt nakenbilder eller video av deg etter gjennomsnitt på sosiale medier

Tabell 31 Andre har delt nakenbilder eller video av deg etter om de har en venn de kan stole fullstendig på

Tabell 32 Andre har delt nakenbilder eller video av deg etter om ungdommen har fast kjæreste

Tabell 33 Andre har delt nakenbilde eller video av deg etter antall positive selvbildefaktorer

Tabell 34 Sammenhengene mellom sending av nakenbilder, vennskapsfaktorer og positivt selvbilde (avhengig variabel 0-5: jo høyere, jo mer positivt) kontrollert for kjønn, klasse og sosioøkonomisk status (SØS) (Modell3). Lineær regresjon (OLS). N=1576

Tabell 35 Sammenhengene mellom at noen mot din vilje har delt nakenbilde eller video av deg, vennfaktorer og positivt selvbilde (avhengig variabel 0-5: jo høyere, jo mer positivt) kontrollert med for kjønn, klasse og sosioøkonomisk status (SØS) (Modell 3). Lineær regresjon (OLS) N: 1548

Tabell 36 Sammenhengene mellom å ha opplevd press om å sende nakenbilde av seg selv, vennskapsfaktorer og positivt selvbilde (avhengig variabel 0-5: jo høyere, jo mer positivt) kontrollert for kjønn, klasse og sosioøkonomisk status (SØS) (Modell3). Lineær regresjon (OLS) N=188

Forord

Å kunne forske på ungdoms risikoatferd og bildedeling har helt fra starten vært spennende. "Dickpics", nakenbilder, skam og psykisk helse er temaer som blitt tatt opp i media og som må forskes mer på. På bakgrunn av dette er det med en skrekkblandet fryd å levere fra seg masteravhandlingen, et stort og viktig kapittel av læringskurven er over for denne gang. Selv om masteravhandlingen har holdt meg sent oppe og vært en kilde til frustrasjon, har det også gitt meg mye lærdom, refleksjon og enorm mestringsfølelse som jeg aldri ville vært foruten. Og nysgjerrigheten til å forske videre på temaet vokser videre.

Først av alt ønsker jeg å takke min utrolig dyktige veileder Elisabeth Gulløy for god støtte underveis i denne perioden. Takk for god veiledning, tydelige og gode innspill, og den faglige refleksjonen. Du har vært en viktig støttespiller underveis, tusen takk.

Takk til Skien kommune, Frøydis Straume og NOVA for mulighet til å skrive masteroppgave basert på de nye Ungdata-spørsmålene. Datamaterialet er basert på Ungdata-undersøkelsen 2018, som er gjennomført av NOVA (Norsk institutt for forskning og oppvekst, velferd og aldring) i samarbeid med de regionale kompetansesentrene for rusfelt (KoRus). Ungdata er finansiert over statsbudsjett gjennom tilskudd fra helsedirektoratet. Verken Skien kommune eller NOVA er ansvarlige for analyser eller fortolkninger av resultatene i denne masteravhandlingen.

Til slutt; Takk til mannen min, Vegard, for at du har støttet meg gjennom prosessen og vært min største heiarop underveis. Takk for forståelse, oppmuntring og heiarop underveis.

Porsgrunn, mai 2019

Karoline Eik

1 Innledning

1.1 Aktualitet

"Ida" var 16 år da hun hadde sex i fritimen. Gutten hun hadde sex med, filmet det hele og delte videoen med kompiser på Snapchat. Før neste skoletime begynte, var filmen spredd til flere på skolen. Og spredningen fortsatte, via sosiale medier ble den sendt fra telefon til telefon. Den var umulig å stoppe. Gutten ble senere dømt til fengsel i fem måneder for å ha delt filmen av "Ida". Han ble også idømt en bot og måtte betale oppreisning. Det har ikke hjulpet "Ida", som begynte å isolere seg, miste venner og byttet skole. "Livet mitt ble ødelagt den tirsdagen", oppsummerer hun" (Hovde, 2017).

Frønes (2016) hevder at Norge etter andre verdenskrig var et medieland og at "Barnetimen" på NRK kunne illustrere mediernes kraft med helter og tankemåter. Mediene kan ikke forståes alene påpekte han videre, de må sees i sosiale og historiske sammenheng som dem er en del av. Tradisjonelt sett ble medier tidligere sett på som en plattform som tilby oss noe, i dag sees medier på som et sted hvor man selv leverer noe man er med på å skape. Hvis man tenker seg over hvor stor bruken av sosiale medier har blitt, kan man gå tilbake å se på når alt dette kom. Facebook kom i 2004, men ble ikke tilgjengelig for de over tretten år før i 2016. I 2016 kom også Instagram, mens Snapchat kom i 2011 (Staksrud, 2013). Det har også kommet mange flere nye sosiale nettverkstjenester de senere årene.

Da jeg var ung hadde ikke man et stort forhold til bildedeling. Sosiale medier var heller ikke en del av vår ungdomskultur på samme måte som det er i dagens samfunn. Da deiligst.no kom på banen ble det mer og mer normalt å dele bilder av seg selv, gjerne lettkledde bilder. Dette var en side hvor man kunne rangere bildene fra 1-10, hvor 10 var toppkarakteren man helst ville oppnå. Dette var nytt for oss, men også for foreldrene våre. Få voksne tok praten om hva slags konsekvenser og mulig risiko som kunne oppstå ved at man delte lettkledde bilder av oss selv til andre. Hvis man ser på sitatet ovenfor om "Ida" som opplevde at en video av henne ble spredd gjennom sosiale

medier. Dette var en video som ble umulig å stoppe da den ble sendt fra telefon til telefon, for "Ida" resulterte dette i isolering, tap av venner og bytting av skole. Det betyr ikke at all bildedeling nødvendigvis vil få negative konsekvenser. Men det er en mulig risiko som er viktig å belyse slik at man kan forstå hva man utsetter seg for.

Bildedeling kan sees på som en risiko og kan potensielt lede an til risikosituasjoner. Fra midten av 1990-tallet frem til i dag har man gått fra å være anonyme på internett (Aalen, 2015). Bildedeling via sosiale medier kan potensielt være risikoatferd. Seksuell trakassering og mobbing kan forekomme når man legger ut bilder på sosiale medier, og gi uønsket oppmerksomhet. Digital mobbing er en av risikoene unge kan oppleve gjennom sosiale medier som i stor grad kan lede av til skade. For den det gjelder kan digital mobbing, for eksempel gjennom Instagram, gi alvorlige konsekvenser. Samtidig betyr det ikke at all bildedeling er eller vil føre til seksuell trakassering eller mobbing. Videre i masteravhandlingen kommer jeg til å se på bildedeling som en bestemt form for risiko og jeg vil se på risikosituasjoner som kan oppstå og at bildedeling potensielt kan lede an til dårligere psykisk helse.

For å få en forståelse av risikoatferd på sosiale medier, må man også få en forståelse av hva sosiale medier er og dens rolle i samfunnet og kulturen. Facebook, Instagram og Snapchat blir sett på som sosiale medier og blir omtalt som det i denne masteravhandlingen. Aalen (2015) forklarer at disse er underkategorier av sosiale medier kalt sosiale nettverkstjenester, og er nettbasert kommunikasjonstjeneste. Sosiale medier er en type kommunikasjon hvor man skaper et nettbasert miljø hvor man deler informasjon, ideer, personlige meldinger, videoer og bilder. Sosiale medier er et type verktøy for å kommunisere med andre, både voksne, barn og ungdom. Her uttrykker man seg selv, tanker deles, bilder og meninger. Livene våre deles på sosiale medier (Staksrud, 2013). Alt man deler er offentlig "by default", selv om det kun var ment til å deles med venner. Med "by default" menes det at dersom du ikke går inn for å ha en privat profil, vil alle i verden være dine "venner".

Jeg ønsker å undersøke sammenhengene mellom bildedeling og psykisk helse. Dette er for å få mer kunnskap om temaet, slik at man kan jobbe forebyggende med barn og

unge. Det handler om behovet for forskning og informasjon om betydningen av bildedeling. Bildedeling gjennom sosiale medier har blitt normalisert og sosiale medier er et dagsaktuelt tema med tanke på hvordan det har blitt en stor del av hverdagen til unge i dag. Bare de siste ti årene har unges forhold til sosiale medier forandret seg. I dag finnes det flere sosiale plattformer som Facebook, Instagram og Snapchat, Twitter, LinkedIn og YouTube osv. Sosiale medier er stadig under forandring og det dukker stadig opp noe nytt, hvor det kan være vanskelig å følge med på alt som kommer. Internett har blitt et sted for relasjoner mellom mennesker, og ikke kun et sted for informasjon. Selv om det er mer kunnskap om sosiale medier og bildedeling i dag, mangles det fremdeles forskning og forståelse rundt disse fenomenene. Mye av dette kan grunne i at dette fortsatt er såpass nytt, og at man foreløpig ikke kan si noe om konsekvensene det kan ha for aktørene senere. Denne avhandlingen vil kunne gi oss et innblikk i omfanget av bildedeling og sammenhengene med psykisk helse og andre forhold. På en slik måte kan man få mer kunnskap på området.

1.2 Problemstilling og forskningsspørsmål

De siste årene har påvirkningskraften fra sosiale medier blitt stadig diskutert i samfunnet. Her har bloggerne og andre forbilder vært sentrale da de har tatt roller som influensere i samfunnet. Begrepet influenser kommer fra det engelske ordet influence som betyr påvirke. Ordet blir brukt som et samlebegrep på personer som ytrer seg på sosiale medier, dette for å påvirke holdninger og handlinger hos lesere med samme interesser (Wikipedia, 2018). Gjennom sosiale medier kan influensere i ulike samfunnsgrupper inspirere med ideer og utøve innflytelse meninger og trender.

På kvinnedagen, 8.mars, i år ble det på NRK avholdt en debatt om kroppspress og nettopp influensere (Ertesvåg, 2018). Debatten handlet om hvordan bloggere treffer en ung målgruppe med budskap og bilder som de deler på nett. Min interesse for bildedeling kommer fra denne makten og påvirkningskraften som sosiale medier kan ha på de unges selvbildet og deres psykiske helse. Jeg opplever at det å dele bilder som viser en form for nakenhet, rompe og pupper, har blitt normalisert i samfunnet. Man kan tenke at det finnes en risiko for at man kan bli holdt på "utsiden" dersom man velger å ikke dele lettkledde bilder av deg selv. Man kan også dra det litt lengre ved å

tenke at for å leve etter de kroppsfokuserte normene mange unge verdsetter i dag må man dele kroppene sine for å passe inn. Følgende sitat kan beskrive en slik utvikling:

For halvannet år siden skrev Aftenposten om en ungdomskultur man hadde sett vokse frem på flere skoler. Politiet snakket om en "grenseoverskridende seksuell adferd", og Aftenposten kunne dokumentere at sex og seksuelle handlinger var blitt ett av flere "betalingsmidler" for å kunne få være blant de kule. (Aasheim, Nordli, Dragland, Tønnessen & Lervik, 2018).

Med bakgrunn i slike beskrivelser av ungdomskulturen vil jeg belyse ulike former for risikoatferd på sosiale medier.

Overordnet problemstilling vil i denne masteravhandlingen være:

Hvordan henger risikoatferd på sosiale medier sammen med ungdoms psykiske helse?

For å svare på denne problemstillingen har jeg utarbeidet to forskningsspørsmål, i den hensikt å få bedre forståelse av temaene.

1. Bildedeling: hvor utbredt er det, hvem driver med det og hvem utsettes for det?
2. Hvordan er sammenhengene mellom bildedeling, seksuell trakassering og ungdoms selvbilde?

Jeg vil undersøke disse spørsmålene ved hjelp av kvantitativ metode og vil bruke dataene fra Ung i Telemark, Skien kommune, fra 2018. Verken Skien kommune eller NOVA er ansvarlige for analyser eller fortolkninger av resultatene i denne masteravhandlingen.

1.3 Begrepsavklaringer

1.3.1 Risikoatferd

Sikkerhet i bil, lekeparker og sykdommer representerte risiko tidligere, nå er det en økning i andre risikoforhold. I dagens moderne samfunn er det flere som oppsøker risiko og risikoøkning har blitt et begrep (Frønes, 2016). Og i dag kan bildedeling representere slike risikoforhold.

Staksrud (2013) beskriver to kriterier for å forklare risikoatferd: den første handler om innholdet i risikosituasjonen, mens den andre omhandler barnets rolle i risikosituasjonen. Med innholdet i risikosituasjonen skilles det mellom "... kommersiell risiko, aggresjonsrelatert (voldelig) risiko, seksuell relatert risiko og risiko knyttet til holdninger og verdier." (Staksrud, 2013, s.36). Med barnets rolle i risikosituasjonen menes "... er barnet en (passiv) mottaker? En deltaker? Eller kanskje den som utøver eller genererer risikosituasjonen selv?" (Staksrud, 2013, s.36). For å ha en forståelse av at barn er aktive produsenter (på godt og vondt) av risiko på internett gjennom mediekulturen og delingskulturen er disse kriteriene viktige. Barn kan delta i risikosituasjoner og være de som selv skaper risiko.

Bestemte faser av livsløpet til barn er særlig sårbare og Frønes (2016) forklarer at 12-14-årsalderen er en risikofase og kan for senere problemer ha økt risiko. Unge som tidlig driver med handlinger eller aktiviteter som tradisjonelt sett tilhører voksenlivet, som for eksempel tidlig seksuell debut kan være situasjon som kan resultere i økt risiko. Påvirkning fra andre kan påvirke ungdomstiden og venner kan være en kilde til påvirkning. Likevel kan det være forskjell blant ungdommer og i hvilken grad dem lar venner påvirke, og hvordan dem reagerer på gruppepress. Alder har også noe å si på påvirkning fra andre, det er gjerne de yngre som lettere påvirkes av andre enn når de blir eldre. For å komme inn i en allerede etablert vennegruppe er det gjerne likheten innad i gruppen som er grunnlaget for at nye kommer inn i gjengen. Det handler om at de deler like holdninger og atferd innenfor gruppen. I oppstarten til en atferd, for eksempel bildedeling, kan vennegrupper ha en større påvirkningskraft enn når man skal stoppe en atferd (Kvalem & Wickstrøm, 2007). Samtidig kan jenter og gutter ha

ulike roller i samfunnet, dermed kan også risiko tilknyttet bildedeling være ulikt blant kjønn.

I analysen så blir det sett på aktør- og offerperspektiv. Dette er gjennom et slikt perspektiv at man kan se på unges rolle i risikosituasjoner og på en slik måte kan man prøve å forstå hvordan risikosituasjoner knyttet til bildedeling kan oppstå. Selv om det finnes utfordringer og problemer knyttet til unges bruk av Internett, mener Staksrud (2013) at man ikke skal nekte unge tilgang og ta "vekk" problemene. Hun mener at det meste man gjør i livet kan utgjøre en risiko for skade. Mulig risiko vil alltid variere. Samtidig mener Staksrud (2013) at risiko kan være noe positivt ved at man utvikler seg, tar sjanser, opplever mestringsfølelse, selvtillit og får kompetanse. Likeså øker risiko med bruk og alder, det er sjeldent at risiko leder an til skade. Men det kan gå galt, og noen ganger handler dette om kommunikasjonen. Det å snakke sammen er ikke alltid like lett, en melding som blir sendt kan bli tolket på en annen måte enn hva som var ment.

1.3.2 Bildedeling

Bildedeling handler om at man legger ut et bilde på sosiale medier som kan sees av andre, men det er også reproduserbart (Aalen, 2015). Det betyr at det lagres digitalt: dette gjør det enklere å kopiere ved for eksempel en skjermdump av innholdet. Dermed er det lettere å dele det med andre, selv om bilde kan ha vært ment for privat bruk. Når jeg senere i denne masteravhandlingen går inn på bildedeling handler det om nakenbilder eller bilder med seksuelt innhold. "Dickpics" er også et fenomen, det handler om at gutter sender bilder av kjønnsorganet sitt til andre. Selv om det ikke er ønsket av den som mottar. Snapchat er jo et bildedelingsprogram hvor bildene "forsvinner" etter en viss tid, hvor noen benytter seg av å sende "dickpics", jenter synes det er ubehagelig å få, mens guttene forteller at de har fått god respons tilbake. Samtidig er ikke det nytt at menn viser kjønnsorganet, forskjellen er at i dag er det enklere enn hva det var tidligere (Kunano-Ensby & Tvilde, 2018). Smarttelefoner og sosiale medier har gjort bildedeling lettere og det er lettere å være anonym.

1.3.3 Mobbing

Hva som er mobbing kan variere fra person til person, dermed er det ulike syn på hvordan man skal definere mobbing. Staksrud (2013) henviser til EU Kids Oline-undersøkelsen hvor mobbing blir definert slik ovenfor barna som blir spurt: "Noen ganger kan barn eller tenåringer si ting eller gjøre noe som er sårende eller stygt mot andre, og dette kan ofte være ganske mange ganger på ulike dager over en periode, for eksempel." (Staksrud, 2013, s.42). Definisjonen av mobbing her omfatter erting, slå, spark eller dytting og ekskludering. Måten slikt kan oppstå er ansikt til ansikt, gjennom mobil eller på Internett (Staksrud, 2013). Det er bildedeling som er hovedfokuset i avhandlingen, ikke mobbing.

1.3.3.1 Digital mobbing

Hvis man sender melding eller legger ut bilde for å skape ubehag hos en annen person kalles dette digital mobbing (Strandheim, 2016, s. 18). Forskjellen mellom det som blir sett på tradisjonell og digital mobbing er at; tradisjonell mobbing ofte skjer ansikt til ansikt, mens ved digital mobbing skjer gjennom Internett og sosiale medier. Digital mobbing gjelder ikke kun i skolegården, men den fortsetter også når man kommer hjem og er tilgjengelig til alle døgn's timer fordi den foregår på Internett eller sosiale medier, og på en slik måte har personen bak mobbingen også muligheten til å være anonym (Strandheim, 2016, s. 41-44).

1.3.4 Seksuell trakassering

Bildedeling gjennom sosiale medier kan gjøre at privatliv og personvern blir truet eller krenket. Seksuell trakassering henviser til trakassering av seksuell art, hvor det spilles på kropp, kjønn og seksualitet. Formålet eller virkningen med seksuell trakassering kan være krenkende, skremmende, ydmykende, osv. (Ik Dahl, 2018).

Hevnporno er en form for seksuell trakassering og kan samtidig sees på som en form for mobbing. Hevnporno er når bilder eller video med nakenhet eller seksuelt innhold blir

sendt til andre gjennom SMS eller sosiale medier, eller at det blir delt på Internett uten av personen som er avbildet har godkjent eller er klar over det. Begrepet hevnporno kommer fra at slike bilder eller videoer ofte kan bli delt av ekskjærester osv. som en form for hevn. Men det finnes også slike bilder eller videoer som har blitt stjålet eller lagt ut på nettet av hackere, igjen kan det forstås at personen som er avbildet inne vet at dette finnes på Internett (Teigstad, 2017).

1.3.5 Psykisk helse

Psykisk helse dreier seg ikke kun om psykiske lidelser og problemer, men også det å føle seg vel med seg selv og ha positive følelser for andre. Samtidig handler det om å ha evne til å møte utfordringer i livet. For å kunne finne en balanse mellom seg selv, sosiale grupper og samfunnet, er det viktig å kunne takle stress, relatere seg til andre mennesker og det å kunne ta beslutninger (Kvalem & Wichstrøm, 2007). Psykiske smerter inngår i både sosial og kulturell sammenheng, og er en del av vår livserfaring. Hva man legger i begrepet psykisk helse og opplevelser av psykiske lidelser blir påvirket av sosiokulturelle sammenhenger og hvordan fenomenene blir reagert på og håndtert av samfunnet (Norvoll, 2013).

Man kan dele psykiske vansker inn i to hovedgrupper; eksternaliserende problemer og internaliserende problemer. Eksternaliserende er for eksempel depresjon og angst, altså reaksjoner som vendes innover. Mens internaliserende problemer er for eksempel rus og vold, problemer som vendes utover (Kvalem & Wichstrøm, 2007).

1.3.6 Selvbilde

Bronfenbrenner er opptatt av at systemer blir påvirket av hverandre og at utvikling foregår i et slikt system. Vi blir ikke født som ferdige mennesker og hvordan man beskriver og oppfatter en selv kan bli påvirket gjennom speiling fra andre og gjennom refleksjoner. Delen av selvet som er beskrivende er selvbilde. Det vil si kunnskap, tanker og erfaringer man har som er tilkoblet seg selv. For eksempel kan dette gjelde tilknyttet utseende, men også personlighet osv. (Kvalem & Wickstrøm, 2007).

Hvilke holdninger man har til eget selvbilde eller identitet er faktorer som er med på å definere selvfølelsen. Og i ungdomstiden vil barn og unge i ulike grader utøve og ta valg i forhold til identitet eller selvbildet, men i hvilke grader man gjør dette kan være avhengig av hvor sentrale identitet eller selvbilde er i ens eget liv (Kvalem & Wickstrøm, 2007). I analysen vil jeg komme nærmere inn på om selvbildet påvirker bildedeling og om bildedeling påvirker selvbildet.

1.4 Barn og unge som kompetente aktører versus barn i risiko

I et avisintervju uttaler politioverbetjent Skar ved politiet i Vestfold, avsnitt for seksualforbrytelser og vold, mener at noen foreldre fremdeles er naive. Dette er i forhold til hva barn og unge bruker nett og mobil til i dagens samfunn. Likeså når det gjelder nakenbilder har hun sett en økning når det kommer til barn under 10 år (Aas & Stensholt, 2018). Dette kan sees opp mot Barn og medier-undersøkelsen 2018, hvor barn fra 9-årsalderen bruker Snapchat. Skar forklarer videre at voksne har både lurt og truet barn og unge til å sende nakenbilder, samtidig viser det seg at barn og unge bevisst sender nakenbilder av seg selv (Aas & Stensholt, 2018). Indreiten forklarer at man må snakke med barn og unge om seksualitet.

”I dag blir barn eksponert for ting tidligere enn for bare ti år siden. Hvis ingen prater med barna om det de ser, så kan de heller ikke forstå konsekvensen av handlingene sine.”
(Aas & Stensholt, 2018).

Vik har et annet perspektiv på dette og kommer med en motstridende påstand når det gjelder å prate med barn om nakenbilder og sier det er utfordrende. Videre forklarer han at det er en risiko knyttet til å snakke om nakenbilder og at det kan gi barna ideer, at det kan forsterke fenomenet istedenfor å forebygge (Aas & Stensholt, 2018). Dette står i motsetning til Indreiten som mener at det å snakke med barn og unge ikke betyr at de i neste øyeblikk tar bilder av seg selv.

1.5 Avgrensning

Sosiale medier i seg selv er ikke det som skal studeres i avhandlingen, men det fungerer som et bakteppe, eller en ramme for temaet risikoatferd slik det studeres her gjennom fenomenet bildedeling.

1.6 Avhandlingens disposisjon

Masteravhandlingen samsvarer med retningslinjer og krav til masteravhandling som Universitetet i Sørøst-Norge har. Den inneholder en innledning, faglig ramme, metode, dataprestasjon og analyse, drøfting og oppsummering.

Masteravhandlingens innledning presenterer tematikk og problemstilling. Innledningen har gjort fokuset for masteravhandlingen klart ved å presentere nøkkelbegreper og avgrense tema.

Kapittel 2 tar for seg tidligere forskning som er gjort på feltet. Her vil jeg ta for meg spørreundersøkelser om barn, ungdom og medier.

Kapittel 3 presenterer masteravhandlingens teoretiske ramme. Teorier som ser på; en endret ungdomskultur, sosiale medier, psykisk helse, risikoatferd og bildedeling, danner et utgangspunkt for drøftingskapittelet.

I kapittel 4 blir masteravhandlingens vitenskapelige og metodiske tilnærming redegjort. Kapittelet inneholder informasjon om Ungdata-undersøkelsen 2018, som er masteravhandlingens empiriske utgangspunkt. Likeså vil kvantitativ metode, etikk og operasjonalisering av variabler bli gjort rede for.

Kapittel 5 og 6 inneholder den empiriske analysen hvor jeg for å besvare forskningsspørsmålene starter med å undersøke bildedeling for å se hvor utbredt det er, hvem som skriver med det og hvem som utsettes for det gjennom bivariate analyser. Videre undersøker jeg sammenhengen mellom bildedeling, seksuell trakassering og

selvbilde gjennom en logistisk regresjonsanalyse. I regresjonsanalysen vil jeg bruke vennskapsfaktorer, kjønn, alder og sosioøkonomisk status som kontrollvariabler.

I kapittel 7 drøfter jeg funnene fra den empiriske analysen i lys av masteravhandlingens teoretiske ramme og kapittel 8 inneholder en oppsummering av funn fra masteravhandlingen.

2 Forskning på området

Før jeg tar for meg på teori skal jeg først se på tidligere forskning med tilknytning til temaer i denne avhandlingen. Dette for å få en forståelse av forskning som tidligere har blitt gjennomført og hva som er undersøkt på området.

Å finne forskning på bildedeling har vist seg å bli vanskelig, men foreløpig er det lite. Jeg har brukt søkeord som; bildedeling, nakenbilder, sosiale medier og bildedeling, sosiale mediers påvirkningskraft, likeså har jeg brukt disse søkeordene på engelsk.

2.1 Spørreundersøkelser om barn, ungdom og medier

2.1.1 EU Kids Online – 2011

EU Kids Online er et internasjonalt forskningsprosjekt. Prosjektet tar for seg forskjeller mellom europeiske barn når det gjelder barn og unges bruk av internett og nettbaserte medier, som jeg refererer til som sosiale medier i denne avhandlingen. Hoved-bidraget i prosjektet er en representativ, sammenliknbar undersøkelse fra 25 land, som er basert på intervjuer med 25.000 barn mellom 9-16 år, samt én av deres foreldre. I 2011 ble det publisert en undersøkelse "Social networking, age and privacy", som handler om bruken av sosiale medier; Facebook fremheves i denne undersøkelsen som det mest populære og dominerende når det gjaldt sosiale medier. Dette må sees opp mot at undersøkelsen er fra 2011 og situasjonen noe forandret i dag. Sosiale medier er blitt en av de mest populære aktivitetene online.

Undersøkelsen viser at det er relativt små kjønnsforskjeller i selve det å bruke slike medier: 58 prosent blant guttene og 60 prosent blant jentene har en profil på sosiale medier (Livingstone, Ólafsson & Staksrud, 2011).

Ved at man kombinerer Chat, nettbaserte meldinger, fotoalbum og blogging, har sosiale medier integrert ulike online aktiviteter. Dette kan gi barn og unge mange forskjellige muligheter, samtidig kan det også gi økt risiko. 57 prosent av europeiske 9-16-åringer

brukte Facebook som deres eneste eller mest brukte sosiale mediet. Denne fordelingen er annerledes i Norge, hvor 82 prosent av norske barn og unge bruker Facebook, mens 18 prosent bruker andre tjenester for sosiale medier. Undersøkelsen viser videre at i Norge har 24 % av 9-12-åringene og 84 % av 13-16-åringene Facebook profil. Aldersgrensen for å ha Facebook profil er 13 år, mens denne undersøkelsen dokumenterer at barn under 13 år både har og bruker Facebook. Det vil si at det faktisk vises en ukorrekt alder i profilen deres (Livingstone et al., 2011).

Når det gjelder foreldrene og barnas tillatelse til å bruke sosiale medier sier 32 prosent av foreldrene at deres barn ikke får lov til å ha sosiale medier, 20 prosent sier at barna kan ha en profil under deres tilsyn, mens halvparten sier at de ikke følger med på barnas bruk av sosiale medier. I Norge svarer 29 prosent av foreldrene at deres barn ikke får lov til å bruke sosiale medier, 9 prosent under tilsyn og 62 prosent av foreldrene sier at deres barn kan holde på med sosiale medier når de vil.

Når det gjelder risiko på sosiale medier kan man ha private eller offentlige profiler. Det vil si at har man offentlig profil kan alle på plattformen man bruker følge med på hva man legger ut eller har skrevet om seg selv. I Norge har 20 prosent av 9-12-åringene, 12 prosent av 13-16 åringene og 13 prosent av 9-16-åringene offentlig profil. Det er ikke alle barn og unge som vet hvordan man håndterer personvernsinnstillingene på Facebook, og dette gjør at de som har satt profilen til offentlig kanskje kan ha gjort det uten at det var ment slik (Livingstone et al., 2011).

Tabell 1 Andelen barn i Norge i ulike aldersgrupper som viser adresse og/eller telefonnummer og skole på Facebook (Livingstone et al., 2011).

	9-12-åringene	13-16-åringene
Adresse og/eller telefonnummer	7 prosent	20 prosent
Skole	9 prosent	43 prosent

Tabell 1 over viser fordelingen i Norge når det kommer til deling av adresse og/eller telefonnummer og skole, delt på alder, ut i fra EU-Kids online undersøkelsen (Livingstone et al., 2011). Når adresse, telefonnummer og skole man går på vises i unges profiler på sosiale medier kan det føre med seg en risiko. Med tanke på at de yngste barna kan ha en offentlig profil uten at det var med vilje, kan det være betryggende at det er en liten andel som viser adresse, telefonnummeret eller skolen.

Likeså så kan man se på hvor mange "venner" man har på sosiale medier, altså hvor mange som følger profilen. I Norge har 17 % av 9-12-åringene, 45 % av 13-16-åringene og 40 % av 9-16-åringene over 100 venner på Facebook. Blant 13-16-åringene er Norge et av 10 land hvor det er mest høyest andel som har over 100 venner enn barn fra andre land.

Samtidig viser det seg at mange barn kommuniserer, gjennom sosiale medier, med mennesker de aldri har møtt ansikt til ansikt. I Norge, altså gjennom Facebook, viser tallene at 39 % av 9-12-åringene, 41 % av 13-16-åringene og 41 % av 9-16-åringene kommuniserer med mennesker de aldri har møtt ansikt til ansikt.

Denne undersøkelsen viser altså omfanget av bruken av sosiale medier blant de yngste, samtidig som den forteller mye om risiko gjennom sosiale medier. Den dokumenterer hvordan barn fra 9-årsalderen har en profil på sosiale medier, hvor aldersgrensen jo som regel er satt til 13 år (Livingstone et al., 2011). Samtidig viser den også at gjennom sosiale medier har unge kommunikasjon med mennesker de ikke har møtt, og at de deler privat informasjon på måter som kan sees på som mulig risiko.

2.1.2 Barn og medier-undersøkelsen 2018

Barn og medier-undersøkelsen 2018 som produseres av Medietilsynet, er en undersøkelse med formål om å gi en samlet vurdering av barn og unges bruk av ulike digitale verktøy i Norge. Utvalget for undersøkelsen er basert på klyngeutvalg, det er for at undersøkelsen skulle få et mest mulig representativt utvalg. Det er samlet inn svar fra

4805 barn og unge i alderen 9-18 år. Datainnsamlingen er gjennomført på skoler med et elektronisk spørreskjema, og foregikk i oktober-november 2017.

Det å ha en mobiltelefon i dag blir sett på som normalt, dette kan man også se blant barn og unge. Undersøkelsen viser at stort sett alle barn og unge i alderen 9-18 år har tilgang til mobil, hvorav 95 % av disse har en smarttelefon. Kun 1 % svarte at de ikke har tilgang til mobil. Det er relativt små kjønnsforskjeller. Ved 10-årsalderen har de fleste tilgang til mobil, mens 1 % av guttene og 2 % av jentene svarer at de ikke har. Mobilen gjør tilgangen til sosiale medier enda større, ved at man har mobilen med seg som regel over alt.

I følge denne undersøkelsen er Snapchat det sosiale mediet som er mest brukt av barn og unge 9-18 år, med hele 81 % som har en profil. Dette representerer en endring fra EU Kids Online undersøkelsen fra 2011 der Facebook var det sosiale mediet som dominerte. Snapchat og Instagram er plattformer hvor man deler bilder. Instagram brukes av 67 %, mens Facebook brukes av 54 %. Fleste parten av jentene bruker Snapchat fra 12-årsalderen og Instagram fra 13-årsalderen, hvorav guttene har Snapchat og Instagram fra 13-årsalderen (Medietilsynet, 2018).

Når det gjelder deling av bilder svarer 27 % av 9-18-åringene at de har sendt bilde eller video av andre på nett eller mobil uten å ha fått samtykke. Totalt har 47 % av 15-16-åringene og 45 % av 17-18-åringene sendt bilde eller video uten samtykke. Når det gjelder nakenbilder svarer totalt 13 % av 13-18-åringene at de i det siste året har sendt nakenbilde/nakenbilder av deg selv, og andelen som sender nakenbilder av gutter og jenter øker fra 13-15-års alderen. For jentene er det de på 15 år som har høyest andel som sender nakenbilder av seg selv. Det vil altså si at 1 av 10 sender nakenbilder av seg selv.

Det er mer vanlig for jentene enn for guttene å sende nakenbilder til kjæresten. 52 % av jentene og 38 % av guttene svarte at de hadde sendt slike bilder til kjæresten. Likeså ble det også sendt bilder til bekjente eller ukjente personer. 20 % av jentene og 14 % av

guttene hadde også sendt til en person som de kun kjente fra nettet, mens 18 % av jentene og 11 % av guttene sendte til en bekjent.

Når det gjeldt mobbing via nettet svarte totalt 22 % at de hadde opplevd at noen hadde lagt ut bilder som gjorde dem triste og/eller sinte. 4 % hadde vært utsatt for dette månedlig eller på ukentlig basis, mens 6 % svarte at de hadde opplevd dette én eller noen ganger i året. Av dem som opplevde at noen la ut bilde som gjorde dem trist og/eller sint, var andelen høyest hos dem mellom 15-18 år, og det var mest vanlig blant jentene. 34 % av jentene på 15-16 år og 36 % av dem på 17-18 år hadde blitt usatt for dette, mot 23 % av guttene på 15-16 år og 20 % av guttene i gruppen 17-18 år (Medietilsynet, 2018). Det kommer ikke frem om dette var bilder hvor innholdet var av dem selv.

2.1.3 Oppsummering av resultater fra de kvantitative undersøkelsene

EU Kids Online-undersøkelsen og Barn og medier-undersøkelsen omhandler sosiale medier og barn og unges bruk og tilgang. Dette er de eneste spørreundersøkelsene jeg har klart å finne på dette feltet, der barn selv er respondenter. EU Kids Online er fra 2011 og tar for seg Facebook, Barn og medier er fra 2017 og tar for seg bruken av Snapchat som hoved fenomenet. Både Snapchat og Facebook har en anbefalt aldersgrense på 13 år, som jeg gjennom disse undersøkelsen for en forståelse av blir brutt. EU Kids Online viser til at 24 prosent av 9-12-åringene og 84 prosent av 13-16-åringene i Norge har Facebook (Livingstone et al., 2011). Likeså viser Barn og medier at 81 prosent av 9-18-åringene har Snapchat (Medietilsynet, 2018). Resultatene viser at barn under 13 år har Facebook og Snapchat.

Samtidig dokumenterer resultatene at svært mange barn og unge kommuniserer med mennesker de kun har møtt på nett. EU Kids Online i Norge viser at 39 prosent av 9-12-åringene og 41 prosent av 13-16-åringene har kommunisert med mennesker de aldri har møtt (Livingstone et al., 2011). Likeså viser resultatene til Barn og medier at 20 prosent og 14 prosent av guttene har sendt nakenbilder til personer de kun kjenner fra nettet (Medietilsynet, 2018).

2.2 Digital mobbing: en arena til dårligere psykisk helse

Digital mobbing er et eksempel på en situasjon som kan lede til skade, både for en selv og andre. Når man følger venner fra skolen og hele skoletrinnet på Facebook og Instagram, vil mobbing kunne få et større publikum.

Digital mobbing og tradisjonell mobbing henger tett sammen. Dette gjelder både for det å mobbe og det å bli mobbet. Samtidig betyr det at de som mobber tradisjonelt langt på vei også mobber digitalt, og de som blir mobbet tradisjonelt blir også mobbet digitalt (Aalen, 2015). Hva som kan føles mest sårende og ødeleggende av tradisjonell og digital mobbing kan ha en sammenheng med publikum og synlighet. Eksempel kan være om noen sier noe stygt til deg, med venner tilstede, vil kunne oppleves mer sårende enn om det skjedde digitalt (Aalen, 2015). Det er ofte innholdet som har mest å si, det vil si at det er ikke den digitale mobbing i seg selv som er verst. Egenskapene til digital mobbing kan gjøre opplevelsen mer sårende. Gjennom digital mobbing er gjerne publikummet større, samtidig anonymt (Aalen, 2015).

Madeleine Strandheim sin masteravhandling viser at de ungdommene som utfører digital mobbing oftere bruker mer tid foran en skjerm; data, mobil eller iPad, enn dem som ikke utfører digital mobbing. Og vet at den personen som utfører digital mobbing er "gjømt" bak en skjerm, kan det være at dem tester grenser før det ikke lengre er greit (Strandheim, 2016, s. 97). Ved at internett kan gjøre det lettere å være anonym, kan det gjøre at flere har "makt" til å mobbe (Aalen, 2015).

Depresjon og negative følelser blir ofte sterkere som følge av digital mobbing sammenlignet med tradisjonell mobbing (Staksrud, 2013). Gjennom digital mobbing kan gjerningspersonene gjemme seg bak anonymitet og man får et bredere og større publikum som får med seg mobbingen. Samtidig skjer digital mobbing til alle døgnets tider, mens tradisjonell mobbing oftest skjer i skoletiden. Man risikerer å ikke kun møte mobberne i skoletiden, men også i det man kommer hjem og ser på dataen eller

mobilen. I tradisjonell mobbing foregår det en type maktbalanse mellom mobberer og mobbeofferet, mobberer kan ofte være sterkere eller mer populær (Aalen, 2015).

Funnene i masteravhandlingen til Strandheim viser at når man utsettes for mobbing vil man få større sannsynlighet for å ha depressive symptomer (Strandheim, 2016, s. 84). Den sammensatte variabelen som omhandler depressive plager i Strandheims masteravhandling er; følt at alt er et slit, søvnproblemer, følt deg ulykkelig, trist eller deprimert, stiv og anspent og bekymret seg for mye om ting (Strandheim, 2016, s. 57). Her kan man se dem ungdommene som utsettes for mobbing vil ha større sannsynlighet enn dem som ikke blir mobbet å ha depressive plager. Dette kan være en av risikoene for digital mobbing. Tidligere Ungdata-undersøkelser viser at det er en økning når det gjelder depressive plager, men samtidig er det andre studier hvor målet på depressive plager er strengere, disse viser ikke en økning (Hegna et al., 2013).

3 Et teoretisk bakteppe

3.1 En endret ungdomskultur – Hva ble endret da sosiale medier kom?

Staksrud (2013) forklarer at gjennom sosiale medier er verden koblet sammen, noe som kan være gøy og vakkert. Samtidig kan det også være litt skummelt. Hvordan andre oppfatter oss er ikke alltid like viktig, men gjennom sosiale medier hvor man potensielt kan ha et stort publikum kan man være motivert til å gå et godt inntrykk av seg selv. Materielle vilkår og kulturelle impulser er noen av de ulike forholdene som gjennom historien forandrer seg og kan variere mellom steder, sosial klasse, kjønn og etnisitet. Og det er slike forhold som kan prege unges oppvekst (Krange & Øia, 2005). Aalen (2015) viser til at man ikke kan delta i sosiale medier uten å ta et valg om hvordan man ønsker å fremstå. Gjennom hvordan man velger å utforme profilen på sosiale medier som Instagram uttrykkes identiteten. Samtidig som man påvirker hvordan andre ser oss, påvirker man også hvordan man ser seg selv (Aalen, 2015).

I industrisamfunnet var for eksempel industriarbeidere og håndverkere, som rørlegger og sveiser, typiske rollemodeller. Slike rollemodeller finnes fremdeles i dag, men det likeså har det gjennom mediene (TV) vokst frem nye rollemodeller som er medieskapt personligheter (Krokan 2008). Det samme kan gjelde for sosiale medier, sosiale medier er også stedet hvor medieskapt personligheter kan vokse videre. Gjennom sosiale medier kan man påvirke andre mennesker og gjennom å promotere ulike produkter vil kan tjene penger, eller at de får ulike ting eller reiser sponset.

Aalen (2015) viser til begrepet mikrokjendis som omhandler brukere av sosiale medier med millioner av følgere. Det handler om hva man gjør og hvor mange som følger med. Flere kjente make-up artister har blitt oppdaget gjennom Instagram, andre kan ha fått oppdrag om å promotere klær og få betalt for bildene de deler. På en slik måte kan man lage et levebrød ved å dele bilder på sosiale medier. Som en mikrokjendis må man vedlikeholde populariteten og publikummet, fremstille seg selv på en bestemt måte som vil slå an hos bestemte målgrupper. Publikummet, altså brukere, blir behandlet

som fans (Aalen, 2015). På en slik måte kan man slå an på sosiale medier som Instagram, samtidig som man kan tjene penger ved bildedeling. Eksempler på mikrokjendiser i Norge er de som tidligere ble sett på som "rosabloggere" som for eksempel Sophie Elise Isachsen og Caroline Berg Eriksen, best kjent som Fotballfrue. Videre forklarer Aalen (2015) at begrepet mikrokjendis henger tett sammen med personlig merkevarebygging.

I dag fødes man inn i et digitalisert samfunn med Internett som en felles global arena og en slik generasjon har fått flere ulike betegnelser; n-generasjonen, digital natives og homo zappiens (Krokan, 2008). Unges tilgang til teknologi er ikke det eneste grunnlaget for slike betagelser, men samtidig har unge utviklet en egen samfunnslogikk med egne kommunikativ praksis, verdinormer og holdninger.

Aalen (2013) forklarer at sosiale medier har gjort det enklere for oss å kommunisere med andre mennesker på tvers av tid og sted, i dag kan man nå millioner av mennesker med et bilde eller budskap. Industrisamfunnet var basert på privat eiendomsrett og opphavsrett. Det som var skapt av andre var det begrenset hva man kunne gjøre med. I dag at man har et samfunn som til dels er basert på en delingskultur, dette ser man spesielt gjennom sosiale medier (Krokan, 2008). Når man på for eksempel Facebook eller Instagram legger ut et bilde så eier man selv bilde, men både Facebook og Instagram kan bruke bildene dine i andre settinger uten at dem spør om lov. Delingskulturen er med på å utfordre rettsoppfatningen som ligger til grunn for lovverket. Lovverket skal for eksempel beskytte bilder eller åndsverk (Krokan, 2008).

Hvordan man viser oss frem på sosiale medier kan kanskje si noe om hva slags bekreftelse som er ønsket. Gjennom for eksempel Instagram kan man formidle et inntrykk av hvem man er. Dette formidles gjerne gjennom hvordan man velger å se ut, hvordan man beveger seg, hva man eier og gjør. På en slik måte kan dette hjelpe unge med å komme inn i et miljø de ønsker å være medlem av, det kan handle om å bli "...akseptert, beundret, fryktet, være unik eller skille seg ut." (Kvalem & Wickstrøm, 2007, s. 26).

Man legger ofte ut "selfier" av og beundrer oss selv, man vet hvilken vinkel bilde skal bli tatt for at man skal se best mulig ut. Dette for å presentere en side av oss selv på for eksempel sosiale medier som Instagram. "Selfie"-begrepet er en forkortelse av begrepet "Self portrait" og henviser til trenden med å ta bilde av seg selv, og poste det på sosiale medier. Narsissisme omhandler selvnyttelse og selvbeundring (Malt, 2008). Samtidig er en viss form for narsissisme i form av speiling av andre, ros og anerkjennelse, nødvendig i barndommen. Dette er for at man skal utvikle trygghet og selvfølelse (Malt, 2008). Behovet for å bli sett og anerkjent er noe som ligger dypt i oss alle, så det kan tenkes at det ikke er rart at unge "tenner" på ideen med bildedeling, men samtidig er det skummelt når man tenker over mulige risikosituasjoner som kan oppstå.

Simon Sinak (YWEE, 2018) forklarer at unge i dag er offer for digital avhengighet. Han hevder at unge i dag er mer komfortabel med livene sine på sosiale medier enn den virkelige verden, og at de kan bli digitalt avhengig ved å telle og følge med på hvor mange som liker bildene eller hvor mange følgere de har på sosiale medier. Han mener at foreldrene må slutte å gi barn og unge mobiltelefon tidlig, og mener at de er alt for unge. Sinak (YWEE, 2018) viser også til annen forskning som forklarer at når noen liker et bilde som man har lagt ut på sosiale medier at dette frigjør dopamin i hjernen, som er det samme som blir frigitt når man bruker dop.

3.2 Ungdom og psykisk helse

Psykiske lidelser og psykiske plager er to forskjellige helsefenomen. Psykiske lidelser hører hjemme innenfor medisinen, det er når symptomene man har er definert i diagnosesystemer, for eksempel angst og depresjon. Mens ved psykiske plager stemmer ikke nødvendigvis symptomene på samme måte som ved psykiske lidelser, og en diagnose blir ikke satt. Men samtidig er psykiske plager også problematiske for mennesker, og de kan redusere både livskvaliteten og funksjonsnivået. Samspillet mellom genetiske og miljømessige faktorer kan resultere i både psykiske lidelser og psykiske plager (Soest & Hyggen, 2013).

I dagens moderne samfunn er ikke ungdomstiden like mye preget av opprør mot foreldregenerasjonen som tidligere, derimot er de mer lovlydige og skoletilpasset (Hegna, Ødegård & Strandbu, 2013), samtidig som jenter blir sett på som "de flinke jentene" (Nordtug & Engelsrud, 2016). Men man ser også en økning i ulike befolkningsstudier når det gjelder bekymringer hos unge og økt psykisk stress. Psykisk syk eller psykiske lidelser har blitt begrep som nå er en del av dagligspråket, gjennom blogger og bøker (skrevet av privatpersoner) få en beskrivelse av psykiske lidelser når det gjelder stress, bekymringer, selvbilde og depresjon. Og gjennom medier har psykisk helse vært mye omtalt, og det er diskusjoner om psykisk helse skal bli et eget fag i skolene. En ny generasjon av pasienter har vokst frem og de beskriver livene sine, samt problemene, på et språk som tidligere var forbeholdt terapeutene (Nordtug & Engelsrud, 2016). Nordtug og Engelsrud (2016) viser til at studier som Ungdata viser en økning ved depressive plager, mens undersøkelser hvor målet på depressive plager er strengere ikke viser en økning (Solberg, 2018).

Kroppsbildet gjennom ungdomstiden påvirkes av en kombinasjon av pubertet, nytt selvfokus og sosiale relasjoner. Samtidig som ungdomstiden omfatter endringer i både utseende og hvordan man opplever kroppen, vil man kunne oppleve økt selvbevissthet og oppmerksomhet rundt den sosiale betydningen av utseendet (Kvalem, 2007). Utseende og kropp er sentralt når det gjelder selvbilde, og hvordan man blir oppfattet og møtt av andre mennesker. I et sosiokulturelt system vil man møte verdier og idealer knyttet til kropp og utseende, dermed kan kroppens utseende og funksjon samspille med kroppsrelaterte erfaringer knyttet til dette. Gjennom puberteten opplever man psykologiske endringer, dette kan få innvirkning på utviklingen av kroppsbilde (Kvalem, 2007). Ulike faktorer som selvfokus, sammenlikning med andre og forelskelser, kan være med på å ha betydning for kropp og utseende. Ulike kulturer og i ulike tidsepoker har man hatt varierende oppfatninger om hva som er attraktivt eller ikke, ved at man har standarder eller forventninger til utseende. Kroppen kan oppfattes som et sosialt symbol i forhold til verdiene man ønsker å vise, kroppen kan kontrolleres, formes og manipuleres. Ved at samfunnet kan bestemme hva et attraktivt utseende er, vil dette kunne påvirke normer som sier noe hva som er vanlig eller normalt, altså hvordan mennesker "bør" se ut. Dersom man ikke følger disse utseende normene vil man kunne

bli møtt av reaksjoner som kan føre til at man blir utsatt for stigmatisering og utstøtingsmekanismer (Kvalem, 2007).

Noe som er med på å definere ungdomstiden er spørsmålet "Hvem er jeg?" (Kvalem & Wichstrøm, 2007). Man er ikke født med et ferdig bilde av seg selv. Gjennom tilbakemeldinger, sammenlikninger med andre og selvrefleksjon gjennom oppveksten, er hvordan man beskriver og oppfatter en selv sosialt bestemt (Kvalem & Wichstrøm, 2007). Selvfølelsen vil kunne variere på ulike områder i livet. Det vil si at man kan ha god selvfølelse i forhold til skole, og samtidig ha lavt selvbilde når det kommer til kropp og utseende. Det å ikke skille seg ut og å være annerledes kan være viktig for unge, de ønsker å være lik andre slik at det kan være lettere å bli sosialt akseptert. I møte med vennegjengen og potensielle kjærester er det vanlig å sammenlikne seg med andre, det kan være gjennom utseende, status og prestasjoner (Kvalem & Wichstrøm, 2007). Dette kan knyttes til sosial sammenlikning. Det vil si at mennesker vurderer oss selv gjennom å sammenlikne oss med andre, dette kan være bevisst eller mindre bevisst (Aalen, 2015).

Sentralt i unges selvoppfatning er kropp og utseende, dette blir også viktige redskap når man skal vise hvem man er, påvirke hvordan man ønsker at andre skal vurdere en og det å bli behandlet av andre (Kvalem, 2007). Sosiale medier og andre massemedier er med på å formidle kroppsidealer. På grunn av økt tilgjengelighet har medias formidling av og fokus på kroppsidealer økt. Samtidig kan mediene bidra til at man får et skjevt bilde av hva som er normalt. Det er ikke kun gjennom massemedier kroppsidealer formidles, men også gjennom forventninger, synspunkter, verbal og non-verbal kommunikasjon (Kvalem, 2007). Dette kan være kommunikasjon med familie, venner og jevnaldrende. Samtidig kan det også være gjennom kommunikasjon med fremmede, som kan for eksempel forekomme via sosiale medier.

Hvis man har lav selvfølelse kan man ha en tendens til å sammenlikne seg selv med andre. Samtidig kan man være mer utsatt for psykiske problemer som for eksempel depresjon, som følge av lav selvfølelse (Aalen, 2015). Aalen (2015) rapporterer at studier viser en sammenheng mellom omfattende mediebruk og symptomer på depresjon. Samtidig betyr ikke det at det er de sosiale mediene i seg selv som gjør at

man blir deprimerte. Men at gjennom sosiale sammenlikninger kan depresjonen bli verre (Aalen, 2015). Soest og Hyggen (2013) har sett på moderne samfunns nye medier sammen med psykiske plager. Videre forklarer de at sosial isolasjon, ensomhet og psykiske plager har økt, og at dette kan henge sammen med PC og Internett. I analysen skal jeg se nærmere på om hvor mye tid respondentene i Ungdata-undersøkelsen bruker på sosiale medier på en gjennomsnittsdag påvirker om de sender nakenbilde, og om å sende nakenbilde påvirker selvbildet.

3.3 Ulrich Beck: Risiko og hvordan vi sikrer oss – individ

Man kan si at dagens samfunn er et risikosamfunn. Samfunnsinstitusjonene og individuell livsbetegnelser er i ferd med å endres gjennom nye former for risiko (Krange & Øia, 2005). I industrisamfunnet var samfunnslivet preget av industrielt organisert arbeid og produksjon og klassesamfunnets relativt stabile standardbiografer (Aakvaag, 2008, s. 262-264). Mens nå beveger man seg mot en ny modernitet hvor den viktigste drivkraften i samfunnsutviklingen er risikoene. Det handler ikke om av risikoene er knyttet til mangel på kunnskap, men selve kunnskapsutviklingen (Krange & Øia, 2005). Den generelle økningen i rikdom og velstand er noen av vilkårene for fremveksten av risikosamfunnet.

Ulrich Beck var en av de fremste representantene for sosiologien når det kommer til å beskrive oppbruddet fra industrisamfunnet. Det var fra omkring 1970-tallet at industrisamfunnet begynte å endre seg, dette var et resultat av at det ikke lenger fantes et tradisjonelt samfunn og modernisere, men at moderniteten begynte å modernisere seg selv (Aakvaag, 2008). Teorien om risikosamfunnet og individualisering var Beck sitt forsøk på sosiologisk nytenkning.

I 1986 introduserte Beck teorien om risikosamfunnet. Beck brukte teorien om risikosamfunnet på hva problemer tilknyttet moderniseringsprosessen kunne føre med seg. Eksempler på problemer tilknyttet en moderniseringsprosess mente Beck var høye selvmordsrater og livsstilssykdommer (Aakvaag, 2008).

I det moderne risikosamfunnet i følge Beck en ny epoke. Moderniseringen var det som oppløste industrisamfunnet, samtidig som risikosamfunnet oppstår i forlengelse av industrisamfunnet. Beck mente at fordi suksessen til industrisamfunnet undergrav dens egne forutsetninger, og på en slik måte oppstod risikosamfunnet (Beck, 1997). Poenget med Becks teori om risikosamfunnet er at moderne risiko skiller seg fra tradisjonelle farer, med det mente han at moderne risiko er menneskeskapt (Aakvaag, 2008). Handling kan bli sett på som risiko, man må ta sjanser og noen ganger lykkes man og andre ganger blir det mislykket. Samtidig mente Beck risiko i det moderne samfunnet ofte kan virke usynlig. En slik usynlighet mente han at bidrar til en paranoid atmosfære i risikosamfunnet, da alt kan bli sett på som potensielt farlig (Aakvaag, 2008).

En annen grunn til industrisamfunnets slutt var teknisk-vitenskapelig utvikling, som gjorde det umulig for dens fortsettelse. Samtidig mente Beck at nye risikoer var et produkt av både vitenskap og teknologi, uskyldigheten til produktkreftene ble borte. Han mente at gevinsten ved tekniskøkonomiske fremskritt ble overskygget av risikoer, og at dens bivirkninger kunne bli en normaltstand (Beck, 1997). Et kjennetegn ved mentaliteten risikosamfunnet forklarer Beck (Aakvaag, 2008) at handler om en type dobbelthet når det gjelder fremtiden. Man må kontrollere fremtiden så godt man kan, selv om det ikke vil eller kan kontrolleres hundre prosent.

En annen pilar hos Beck var teorien om individualisering som handler om at selv om sosiale omgivelser har forventninger må man selv ta ansvar for eget livsløp og etablere identitet (Aakvaag, 2008). Det er ikke kun de sosiale strukturene som risikosamfunnet har endret, men også strukturene og individenes relasjon. Beck forklarer at man nå har blitt tvunget til å reflektere (Beck, 1997). Videre forklarer han at det egne og reflekterte liv er en slags institusjonalisert tvang, som verken handler om frihet eller narsissistisk selvopptatthet. Friheten får et slags bånd på seg hvor fellesskapet er en slags forpliktelse (Beck, 1997). I risikosamfunnet blir veldig mye avhengig av avgjørelser, samtidig som tydeligheten mellom offentlig og privat ikke lengre er så tydelig, men en grensedraining mellom disse (Beck, 1997).

I første del av risikosamfunnet ser man negativt på risikoene, mens de senere delene også ser på mulighetene til frihet i et positivt syn, moderne risiko kan muliggjøre frihet og selvidentitet (Beck, 1997). Selv om risikosamfunnet og individualisering kan føre med seg ny moderne risiko, kan man gjennom risikoer oppleve en selvutvikling. Soest og Hyggen (2013) forklarer individualisering når det gleder psykiske plager hos unge og at ungdom selv forklarer at noe av det som skaper stress og usikkerhet er kravene man skal leve opp til. Videre forklarer de at individualisering kan bli sett på som en mulig medvirkende årsak til økning av psykiske lidelser.

Vi kan knytte bildedeling til Becks teori om risikosamfunnet. For det første handler moderne risiko om at det er menneskeskapt, på den måten kan vi se bildedeling som en menneskeskapt risiko. Man tar et nakenbilde av seg selv og sender det til en annen, i det øyeblikket man har sendt et slikt bilde av seg selv kan man ha skapt en risikosituasjon. Likeså kan man se på tvetydigheten mellom offentlig og privat ikke lengre er så tydelig. Å sende et nakenbilde av seg selv er en privataffære, men når en annen person uten samtykke deler bilde av en annen blir det private igjen brutt og kan bli offentlig blant andre. Dette er en av risikosituasjonene som kan oppstå ved bildedeling, at det private blir delt med det offentlige.

3.4 Alternativ forståelse: Et feministisk teori på bildedeling

Dorothy Smith er kvinnen innenfor sosiologien som mente at de sosiologiske teoriene kom fra mannens perspektiv på verden og fra deres sosiale posisjon. Erfaringene Smith hadde som kvinne innenfor sosiologien kunne ikke relatere seg til hvordan sosiologien ble praktisert, fordi den ble praktisert fra en manns ståsted. Hun mente videre at beskrivelsen av den sosiale verden fra en kvinnes ståsted virket kontekstsløs. Innenfor sosiologien ønsket Smith å ta utgangspunkt i kvinners erfaringsverden, og hennes prosjekt ble derfor å utfordre mannsinspirerte tenkemåter (Aakvaag, 2008).

Kvinnens hverdagsliv, i følge Smith, var der sosiologi fra en kvinnes ståsted skulle starte. Men det kunne samtidig være en utfordring tilknyttet en slik sosiologi. Grunnlaget til en slik utfordring var at hverdagslige situasjoner og erfaringer bestemmes utenfra, mente

Smith. Samtidig mente hun at en hverdagslig situasjon må kobles til andre situasjoner som er påvirket av og påvirker sosiale relasjoner. Slik at mennesker, både menn og kvinner, ikke blir fratatt subjektstatus (Aakvaag, 2008).

Mennesker er ikke objekter, men subjekter i eget liv, de er selvstendige produsenter av deres sosiale virkelighet. Det handler om at mennesker ikke er objekter, men subjekter i eget liv, og i deres sosiale virkelighet er selvstendige produsenter. Bildedeling kan kobles til Smiths sosiologiske tenkemåte ved å se det sosiale og samfunnet, og hvordan aktørene med sosiale strukturer som påvirker dem, må studeres sammen (Aakvaag, 2008). Samtidig som aktørene som velger eller blir presset til å sende bilder er subjekter i eget liv.

Media har bidratt med å indikere at ungdom i det moderne samfunn utsettes for kroppspress og press om å være vellykket, samtidig kan det være mange jenter som er veldig opptatt av å leve opp til idealene sine (Nordtug & Engelsrud, 2016). Risikoatferd på tidlig 2000-tallet var SMS og Chat måter man kommuniserte med andre, man visste ikke hva slags revolusjon som var på vei og at mobiltelefon, Internett og sosiale medier skulle bli en del av unges samværsmonster (Hegna et al., 2013).

Kroppspress, leve opp til idealer og samfunn, mobiltelefon, Internett og sosiale medier kan knyttes opp til bildedeling som risikoatferd for unge i dag. Man kan se på perspektiver som ser på bildedeling og mer åpenhet rundt kropp som en del av frigjøringsprosesser tilknyttet seksualitet og kjønn. I et slikt perspektiv er bildedeling noe som foregår i en aktørposisjon. Samtidig kan man ta utgangspunkt i andre perspektiver som ser sosiale mediers "intimtyranni" som en ny variant av undertrykkelse av unge jenter. Disse to måtene å se bildedeling og seksuell trakassering på kommer igjen i måten dataene analyseres på; i aktør- og offerperspektiv.

4 Metode

4.1 Ungdata-undersøkelsen

Ungdataundersøkelsen er en spørreskjemaundersøkelse hvor unge svarer på spørsmål om ulike sider av livet sitt. Undersøkelsen foregår i skoletiden og blir gjennomført elektronisk. Normalt tar ikke det ikke lengre enn én skoletime å svare på spørsmålene. Gjennom spørreskjemaet blir helheten i ungdoms liv dekket og spørreskjemaet omfatter et bredt spekter av temaområder som: foreldre og venner, skole, lokalmiljø, fritidsaktiviteter, helse og trivsel, rusmiddelbruk, risikoatferd og vold (Ungdata, 2016).

Ungdata sitt spørreskjema er bygget opp av tre deler:

1. Et sett spørsmål som er fastsatt som blir stilt av alle unge som deltar i undersøkelsen, dette kalles grunnmodul.
2. Kommuner og fylkeskommuner kan selv velge å ta med utdypende spørsmål om temaer fra faste temamoduler, dette kalles tilleggsmodulene.
3. I siste del er det mulig å lage egne spørsmål som er tilknyttet og relevante for lokale forhold, som kalles egendefinerte spørsmål.

Tilleggsspørsmålene må kommunen og fylkeskommunen gjøre i samarbeid med kompetansesenteret på rusfelt i regionen (KoRus) og NOVA. Ungdataundersøkelsens resultater blir brukt som kunnskapsgrunnlag i forebyggende ungdomsarbeid, politikktutvikling, forskning og undervisning (Ungdata, 2016).

Siden Ungdata nå inkluderer nye spørsmål om atferd på sosiale medier i undersøkelsen vil man få et større innblikk i betydningen av sosiale medier for barn og unge i dag. Dette kan også gjelde bildedeling og seksuell trakassering som ikke er så mye forsket på tidligere. De nye spørsmålene prøves først ut i to kommuner i Norge, hvor Skien er en av de utvalgte kommunene. Jeg vil analysere data fra Ungdataundersøkelsen i Skienkommune for 8-10.trinn. Det vil si at utvalget består av elever som rundt regnet er i alderen 13-16 år.

4.1.1 Deltakelse og frafall

Utvalget for min oppgave er ungdomsskoleelever i Skien kommune. Av 1865 ungdomselever i Skien kommune var det 1699 som fikk skjemaet og har svart. Det vil si at svarprosenten for ungdomsskoleelever i Skien kommune er 91 svarprosent. Når det gjelder det partielle frafallet vil andelen missing forandre seg når det kommer til utvalg av spørsmål som er relevant for min masteravhandling.

Tabell 2 Deltakelse og frafall blant gutter og jenter i ungdomsskole Skien kommune

		Frequency	Percent	Valid percent	Comulative Percent
Valid	Gutter	866	51,0	51,3	51,3
	Jenter	822	48,4	48,7	100,0
	Totalt	1688	99,4	100,0	
Missing	System	11	0,6		
Total		1699	100,0		

Tabellen ovenfor viser kjønnsfordelingen av informantene i utvalget i Skien kommune. I alt 1699 elever påbegynte undersøkelsen. Videre viser tabellen at det er totalt 1688 av 1699 som har svart på dette spørsmålet, hvorav 11 er missing, som betyr at det er 11 personer som valgte å ikke svare på spørsmålet. Når det kommer til det partielle frafallet vil andelen missing forandre seg når det kommer til utvalget av mine spørsmål som er relevante for oppgaven.

4.2 Kvantitativ metode

Kvantitative metoder handler om å analysere et stort antall enheter, hvor formålet er å prøve ut en hypotese eller flere. Hensikten er å finne relevant informasjon om forholdene man studerer. Informasjonen blir bearbeidet, systematisert og registrert slik at man kan bruke dette som datagrunnlag i studien. Kvantitative metoder omfatter tall og det som er målbart, og fremstilles ofte i form av tabeller og grafer (Grønmo, 2016).

En fordel ved å bruke kvantitative metoder er at tabeller og grafer gir en god oversikt over funnene. Når man bruker et avkrysningskjema som et spørreskjema så kan det være lettere å få ærlige svar, da disse ofte foregår anonymt (Larsen, 2010). Samtidig kan det være ulemper ved å bruke en kvantitativ metode. Gjennom et spørreskjema får man ikke all informasjon om hver respondent, og dette kan være informasjon som kan være relevant for videre undersøkelse og analyse (Larsen, 2010).

4.2.1 Relabilitet og validitet

Relabilitet refererer til påliteligheten til datamaterialet. Den anses som høy dersom datainnsamlingen gir pålitelige data. Relabiliteten er avhengig av hvordan undersøkelsesopplegget er utformet og hvordan innsamlingen av dataene blir gjennomført (Grønmo, 2016).

Validitet refererer til datamaterialets gyldighet for problemstillingen som skal belyses. Dersom undersøkelsesopplegget og datainnsamlingen resulterer i data som er relevant for problemstillingen er validiteten høy. Dersom undersøkelsesopplegget er lite treffende for problemstillingen er validiteten lav, det vil si at man undersøker noe annet enn hva problemstillingen tilsier (Grønmo, 2016).

Spørsmålene knyttet til psykisk helse i Ungdata-undersøkelsen har som formål å kartlegge psykisk helse. Et av spørsmålene knyttet til psykisk helse i undersøkelsen handler om respondentene har følt seg ulykkelig, trist eller deprimert den siste uken. Marthe Schille-Rognmo (Solberg, 2018) mener at et slikt spørsmål ikke skille mellom tristhet, som er normalt, og deprimert som er et diagnoserelatert begrep. Videre forklarer hun at unge jenters psykiske helse har blitt en folkefortelling, og at det er viktig å ikke ha et samfunn som påvirker unge jenters identitet (Solberg, 2018). Gutter og jenter kommer ulikt ut, når det gjelder psykisk-helse, i Ungdata-undersøkelsen. Schille-Rognmo (Solberg, 2018) forklarer at den kan handle om at jentene trigges mer enn guttene når det kommer til begreper tilknyttet psykisk helse. Samtidig kan det potensielt innebære en endring som ufarliggjør språk og symboler. Man vet ikke hva

unge legger i begrepene og det har heller ikke blitt problematisert av forskere eller media (Nordtug & Engelsrud, 2016).

Tidligere i masteravhandlingen har man sett at validiteten og reliabiliteten på psykiske plager i Ungdata er omdiskutert, og det har blitt en diskusjon i forhold til hvordan spørsmålene omkring depressive plager er formulert. Dette på grunnlag av at funn fra Ungdata-undersøkelser viser en økning i depressive plager, mens undersøkelser hvor målene for depressive plager er strengere ikke viser en økning (Solberg, 2018). Spørsmålene som måler psykiske plager i Ungdata-undersøkelsen er det beste målet jeg har per nå, og jeg vil forholde meg til dem slik de er utført i undersøkelsen.

4.2.2 Analysemetoder: bivariate og multivariate analyser

I en kvantitativ studie dreier problemstillingen seg ofte om å se sammenhenger mellom variabler. Samtidig handler det om å avklare hvor sterke sammenhengene er, hvilken retning de har og hvilken form. Problemstillingen vil bestemme hvilke analysemetoder man velger å bruke. Det er problemstillingen som avgjør sammenhengene som skal belyses og da hvilke variabler som skal analyseres (Grønmo, 2016).

Hvilken analysemetode man velger er også avhengig av antallet variabler i analysen, og hvor mange enheter som inngår i utvalget. Hvis man begrenser seg til å se på sammenhengen mellom to variabler, brukes en bivariat analyse (Grønmo, 2016). Gjennom en bivariat analyse er man interessert i å se sammenheng mellom to variabler gjennom for eksempel krysstabeller. Det som bestemmer hva som er en avhengig eller uavhengig variabel er problemstillingen, men kjønn vil ofte være en typisk uavhengig variabel. For å få en god oversikt og forståelse av det som studeres er ofte ikke tilstrekkelig med bivariate analyser, med tanke på at man kan ha behov for å se flere variabler i sammenheng.

Multivariat analyse handler om å avklare sammenhenger mellom tre eller flere variabler (Grønmo, 2016). Dette er en form for analyse som brukes for å få et mer generelt og helhetlig bilde, samtidig som man kan undersøke om sammenhengene mellom to

variabler fremdeles er der når man kontrollerer for en tredje variabel, osv. (Larsen, 2010).

For å svare på det første forskningsspørsmålene benytter jeg bivariate analyser i form av krysstabeller. Bildedeling og seksuell trakassering vil være avhengige variabler i hver sine deler av den bivariate analysen. De uavhengige variablene vil være kjønn, alder, sosiale medier, sosiale relasjoner og psykisk helse.

Det siste forskningsspørsmålet handler om sammenhenger mellom bildedeling, trakassering og selvbilde, og her er det interessant å undersøke om det å utføre eller være offer for ulike typer risikoatferd ser ut til å skade eller redusere selvbilde. Psykisk helse generelt, selvfølelse, vil derfor være avhengig variabel i den multivariate analysen, som vil være en lineær regresjonsanalyse. Såkalt OLS. OLS står for; Ordinary Least Squares, og "gjør de kvadrerte avvikene fra regresjonslinjen så små som mulig." (Midtbø, 2007, s. 79). Her vil bildedeling og seksuell trakassering være uavhengige variabler. Sammenhengene mellom selvbildet og henholdsvis bildedeling og seksuell trakassering kontrolleres til sist for vennskapsfaktorer, kjønn, klasstrinn og sosioøkonomisk status.

4.3 Etikk

Det kan oppstå etiske dilemmaer gjennom selve datainnsamlingen, for eksempel deltar alle i Ungdataundersøkelsen av fri vilje? Anonymitet er ofte et viktig etisk dilemma når det gjelder bruk og formidling av forskning. I mange tilfeller er anonymitet svært viktig for informantene. Når det gjelder spørreundersøkelsen som ungdomsskoleelevene i

4.3.1 Personvern I Ungdata

Ungdataundersøkelsen gjennomføres som oftest anonymt, dersom den ikke er anonym vil det bli opplyst om hva det innebærer. Ved at undersøkelsen er anonym vil det ikke være mulig å identifisere enkeltpersoner i svarene som blir avgitt. Ungdataundersøkelsen som ungdomsskoleelevene i Skien kommune deltok på var helt anonym og det vil være umulig å identifisere dem (Aase, Kristiansen, Vardheim, Bentsen, Gulløy, Bordevick, Bunting & Krane, 2018).

Elever kan selv bestemme om de vil delta, samtidig kan foresatte reservere barn fra deltakelse. Svarene som blir gitt i Ungdataundersøkelsen vil bli behandlet strengt fortrolig av alle som har tilgang til svarene. Ingen vil få tilgang til svar som kan brukes til å identifisere hva enkeltpersoner har svart. Gjennom statistikk blir svarene fra undersøkelsen offentliggjort, statistikken viser hvordan ungdomsgruppen som helhet eller undergrupper (gutter/jenter) svarer. Elevene kan også hoppe over spørsmål underveis(Ungdata, 2016).

4.4 Operasjonalisering av variabler

Jeg har valgt å omkode noen av variablene for å få en bedre oversikt over resultatene, dette fordi jeg opererer med grupper som omfatter ganske få respondenter, da det kun dreier seg om ungdomsskoleelever i Skien kommune.

Problemstillingen for avhandlingen omhandler risikoatferd, hvor jeg har valgt å legge fokus på nakenbilder som en form for bildedeling. Det vil si at jeg ønsker å se på hvem som sender nakenbilder eller bilder med seksuelt innhold, samtidig som jeg vil se på dem som sender slike bilder videre og dem som blir presset til å sende nakenbilder. Derfor vil det være fem avhengige variabler i oppgaven som omhandler bildedeling og seksuell trakassering, dette for å få et større omfang som kan gjøre det lettere å svare på forskningsspørsmålene.

Fordi jeg bruker data kun fra en kommune: ungdomsskoletrinnet i Skien kommune, vil det være relativt få informanter (N=169). Andelen missing, altså de som ikke har svart på enkelte spørsmål vil kunne variere. Selv om tallene kan virke lave, er undersøkelsen svært viktig. På grunn av antall informanter har jeg på noen av variablene valgt å slå sammen svaralternativer for å få svarkategorier med høye nok frekvenser. Risikoen ved å gjøre dette er at man ikke får med oss detaljer i frekvenser, hvor ofte de eventuelt gjør eller opplever ulike ting som det spørres om i de ulike spørsmålene. Likevel mener jeg at man får med seg det aller viktigste. Man ser allerede i første del av analysen at det sendes nakenbilder på ungdomsskole nivå og ser hva slags risikosituasjon som kan

oppstå ved å sende nakenbilde; nettopp det at noen opplever å få nakenbilder eller video av seg selv delt mot sin vilje. For å kunne forske videre og arbeide forebyggende med bildedeling så må man også forstå risikosituasjoner som kan oppstå, hvordan det fordeles på kjønn og hva som kan påvirker ungdom til å sende slike bilder. Men likeså er det viktig å se på hva slags konsekvenser som kan oppstå ved bildedeling knyttet opp mot psykisk helse.

4.4.1 Oversikt over operasjonaliserte variabler

Tabell 3 Oversikt over hvordan variablene er operasjonalisert i avhandlingen

Teoretisk begrep	Dimensjon	variabelbeskrivelse	Verdi	Omkoding
Risikoatferd	Billedeling (bivariat/multivariat)	Har du i løpet av de siste 12 månedene sendt nakenbilder av deg selv til noen? (multivariat)	1 = Nei 2 = Ja, en gang 3 = Ja, to til fem ganger 4 = Ja, seks ganger eller mer	0 = Nei 1 = Ja
		I løpet av de siste 12 månedene, har du selv sendt bilder med seksuelt innhold til andre?	1 = Nei 2 = Ja, en gang 3 = Ja, to til fem ganger 4 = Ja, seks ganger eller mer	0 = Nei 1 = Ja
		I løpet av de siste 12 månedene, har	1 = Nei 2 = Ja, en gang	0 = Nei 1 = Ja

		noen sendt nakenbilder eller andre bilder med seksuelt innhold til deg?	3 = Ja, to til fem ganger 4 = Ja, seks ganger eller mer	
		I hvor stor grad har du følt deg presset til å sende nakenbilder av deg selv? (multivariat)	1 = Ikke noe press i det hele tatt 2 = Litt press 3 = Stort press 4 = Jeg har aldri sendt nakenbilder	0 = Ikke opplevd press 1 = Opplevd press
	Seksuell trakassering (bivariat/multivariat)	Har du i løpet av de siste 12 månedene blitt utsatt for noe av dette på en måte du absolutt ikke likte? At noen mot din vilje har delt bilder eller filmer der du er naken eller deltar i seksuell handlinger? (multivariat)	1 = Ingen ganger 2 = 1 gang 3 = 2-5 ganger 4 = 6 ganger eller mer	0 = Nei 1 = Ja

Vennskaps- faktorer	Venner (bivariat/multivariat)	Har du minst én venn som du kan stole fullstendig på og kan betro deg til om alt mulig?	1 = Ja, helt sikkert 2 = Ja, det tror jeg 3 = Det tror jeg ikke 4 = Har ingen jeg ville kalle venner, nå for tida	0 = Nei 1 = Ja
	Kjæreste (bivariat/multivariat)	Har du fast kjæreste?	1 = Ja, jeg har en kjæreste nå 2 = Nei, men jeg har hatt kjæreste tidligere 3 = Nei, jeg har aldri hatt fast kjæreste	0 = Nei 1 = Ja
Sosiale medier	Mediebruk (bivariat)	Tenk på en gjennomsnittsdag. Hvor lang tid bruker du på følgende: Sosiale medier (Facebook,	1 = Ikke noe tid 2 = Under 30 minutter 3 = 30 minutter – 1 time 4 = 1-2 timer	

		Instagram eller lignende)?	5 = 2-3 timer 6 = Mer enn 3 timer	
Psykisk helse	Selvbilde (bivariat/multivariat)	Hvor fornøyd er du med livet ditt? Jeg er svært fornøyd med hvordan jeg er	1 = Passer svært godt 2 = Passer ganske godt 3 = Passer ganske dårlig 4 = Passer svært dårlig	0 = Ingen positive selvbildefaktorer 1 = 1-2 positive faktorer 2 = 3-4 positive faktorer
		Hvor fornøyd er du med livet ditt? Jeg liker meg selv slik jeg er		0 = Ingen positive faktorer 3 = 3 positive faktorer (Bivariat)
		Hvor fornøyd er du med livet ditt? Jeg er fornøyd med hvordan jeg har det		0 = Ingen positive selvbildefaktorer 1 = 1 positiv faktor 2 = 2 positive faktorer
		Hvor fornøyd er du med livet ditt? Jeg er ofte skuffet over meg selv		3 = 3 positive faktorer 4 = 4 positive faktorer 4 = 5 positive faktorer

		Hvor fornøyd er du med livet ditt? Jeg synes det er ganske vanskelig å få venner		(Multivariat)
Kontroll-variabler	Kjønn (bivariat/multivariat)	Er du gutt eller jente?	1 = Gutt 2 = Jente	0 = Gutt 1 = Jente
	Klassetrinn (bivariat/multivariat)	Hvilket klassetrinn går du i?	1 = 8.trinn 2 = 9.trinn 3 = 10. trinn	0 = 8.trinn 1 = 9.trinn 2 = 10.trinn
	Sosioøkonomisk status (multivariat)	Har foreldrene dine utdanning fra universitet eller høyskole? 1. Mor 2. Far	1 = Ja 2 = Nei	1 = SØS 1 2 = SØS 2 3 = SØS 3 4 = SØS 4 5 = SØS 5
		Hvor mange bøker tror du det er hjemme hos dere? NB! Én meter bøker tilsvarer omtrent 50 bøker	1 = Ingen bøker 2 = Mindre enn 20 bøker 3 = 20-100 bøker 4 = 100-500 bøker 5 = 500-1000 bøker	

			6 = Mer enn 1000 bøker	
		Har familien din bil?	1 = Nei 2 = Ja, én 3 = Ja, to eller flere	
		Har du eget soverom?	1 = Ja 2 = Nei	
		Hvor mange ganger har du reist på ferie med familien din i løpet av det siste året?	1 = Ingen ganger 2 = Én gang 3 = To ganger 4 = Mer enn to ganger	
		Hvor mange datamaskiner eller nettbrett har familien din?	1 = Ingen 2 = Én 3 = To 4 = Mer enn to	

Risikoatferd

Fenomenet bildedeling er målt gjennom et batteri av spørsmål om hvorvidt ungdommene i løpet av de siste tolv månedene har sendt nakenbilde eller bilder med seksuelt innhold, om de har mottatt slike bilder, og om de har opplevd press om å sende nakenbilder av seg selv.

Den dimensjonen av seksuell trakassering som jeg har valgt å legge fokus på handler om hvorvidt ungdommen har opplevd å få spredd nakenbilder eller bilder med seksuelt innhold av seg selv til andre uten samtykke. Tidligere i oppgaven har jeg også omtalt denne typen bildedeling for hevnporno. Det handler altså om at dette har blitt gjort mot ens vilje.

Når det gjelder spørsmålet om ungdommen har følt seg presset til å sende nakenbilde, gjelder dette spørsmål de som i første omgang har svart at ja på at de har sendt nakenbilde av seg selv til andre. På grunnlag av dette har jeg valgt å ta bort svaralternativet "Aldri sendt nakenbilde". Andelen som svarte på dette spørsmålet ligger etter omkodning under andelen missing.

Vennskapsfaktorer

Her mener jeg venner og kjæresteforhold. Det er for å få et innblikk i hvordan ungdommene har det i sine sosiale relasjoner, og risikoatferd tilknyttet bildedeling. Kjærester er inkludert fordi det er en annen variasjon av vennskap og fordi det kan være viktig å se om dette har sammenheng med bildedeling eller om det å ha kjæreste opptrer positivt eller negativt i forhold til selvbilde.

Sosiale medier

Bruken av sosiale medier er målt ved å se nærmere på hvor mye tid ungdommene bruker i løpet av en gjennomsnittsdag på sosiale medier (Facebook, Instagram eller lignende), og om dette påvirker bildedeling hos ungdommen.

Psykisk helse

Her handler det om den dimensjonen av psykisk helse som kalles selvbilde. Som mål på selvbilde brukes et batteri av spørsmål om hvorvidt ungdommen er fornøyd med livet; fornøyd med hvordan de er, liker seg selv, fornøyd med hvordan de har det, skuffet over seg selv og synes det er vanskelig å få venner. Hvert spørsmål har fire svaralternativer med et spenn fra 1 "Passer svært godt" til 4 "Passer svært dårlig". Tabell 3 viser hvordan de originalt er kodet og er omkodning. Variabelen for selvbilde ble omkodet slik at det går fra lavest antall positive selvbildefaktorer til høyets mulig positive selvbildefaktorer.

Kontroll variabler

Disse variablene omfatter kjønn, klasstrinn og sosioøkonomisk status. Variablene er også med som uavhengige variabler i den bivariate analysen for å få en oversikt over hvem som driver med bildedeling.

Som mål på sosioøkonomisk status brukes et batteri av spørsmål som omhandler foreldrenes utdanningsnivå, antall bøker i hjemmet og velstandsnivået i familien. Det er NOVA som har utviklet målet på SØS (sosioøkonomisk status).

5 Bivariate analyser : Krysstabeller

I kapittelet presenteres avhandlingens første empiri i form av bivariate analyser. Analysen er knyttet til første forskningsspørsmål:

1. Bildedeling: Hvor utbredt er det, hvem driver med det og hvem utsettes for det?

Forskningsspørsmålet innebærer å undersøke fenomenet bildedeling, dette gjøres gjennom krysstabeller der bildedeling utgjør den avhengige variabelen. Her er det blitt lagt fokus på flere dimensjoner ved bildedeling, det vil si at jeg forsøker å se bildedeling både i et aktørperspektiv og som noe man kan være utsatt for og være offer for. Dette er for å se bildedeling som en handlende aktivitet, men også å se på det som en form for seksuell trakassering og mobbing. Det handler altså om ulike roller: elevene som aktører og elevene som offer. I analysen under er det særlig de uavhengige variablene "Å bli presset til å sende nakenbilde" og "Å få delt nakenbilde eller video av seg delt mot sin vilje" som belyser elevene som offer.

Gjennom å bruke begge perspektivene får jeg et grunnlag for å se nærmere på risikoen ved å dele nakenbilder eller bilder med seksuelt innhold. I denne delen presenterer jeg all informasjon om bildedeling mot de ulike uavhengige variablene jeg gjorde rede for over i tabell 3.

5.1 Krysstabeller: Bildedeling og seksuell trakassering

5.1.1 Å sende nakenbilde av seg selv til andre

Tabell 4 Sending av egne nakenbilder i løpet av de siste 12 månedene etter kjønn

		Er du gutt eller jente?		
		Gutter	Jenter	Total
Sendt egne nakenbilder	Nei	87,3%	87,7%	87,5%
	Ja	12,7%	12,3%	12,5%

Total		100%	100%	100%
N		793	773	1566
Missing				133

$X^2=0,071^a$, $df=1$, $p>0,789$

Tabell 4 viser andelen gutter og jenter som i de siste 12 månedene har sendt nakenbilder av seg selv til andre. Til sammen 13 prosent svarer at de har sendt slike bilder det siste året. Kjikvadratstesten gir en signifikansverdi på 0,789 som viser at det ikke er noen statistisk sammenheng mellom sending av nakenbilder og kjønn. Gutter og jenter sender altså like ofte nakenbilder av seg selv.

Tabell 5 Sending av egne nakenbilder i løpet av de siste 12 månedene etter klasstrinn

		Hvilket klasstrinn går du i?			
		8.trinn	9.trinn	10.trinn	Totalt
Sendt egne nakenbilder	Nei	92,9%	85,8%	83,8%	87,5%
	Ja	7,1%	14,2%	16,2%	12,5%
Total		100%	100%	100%	100%
N		520	555	495	1570
Missing					129

$X^2=21,402^a$, $df=2$, $p<0,000^{***}$

Tabell 5 viser fordelingen på klasstrinn hvem som i de siste 12 månedene har sendt nakenbilder av seg selv til andre. Andelen som svarer ja øker med økende klasstrinn. Jo eldre ungdommene blir, jo oftere sender de nakenbilder av seg selv. Kjikvadratstesten gir en signifikansverdi på 0,000*** som viser at det er en sammenheng.

Tabell 6 Sending av egne nakenbilder i løpet av de siste 12 månedene etter gjennomsnittstid på sosiale medier

		Gjennomsnittsdag: hvor lang tid bruker du på sosiale medier (Facebook, Instagram eller lignende)?						
		Ikke	Under 30	30	1-2	2-3	Mer	Totalt

		noe tid	minutter	minutter-1 time	timer	timer	enn 3 timer	
Sendt egne nakenbilder	Nei	92,2%	96%	90,3%	88,5%	89%	78,3%	87,5%
	Ja	7,1%	4%	9,7%	11,5%	11%	21,7%	12,5%
Totalt		100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
N		56	250	309	278	245	420	1558
Missing								141

$\chi^2=53,364^a$, $df=5$, $p<0,000^{***}$

Tabell 6 viser hvordan tendensen til å sende nakenbilder varierer med hvor mye tid ungdom i gjennomsnittet bruker på sosiale medier som Facebook, Instagram eller lignende. Kjikvadratstesten gir en signifikansverdi på 0,000*** som viser at det er en sammenheng. Jo mer de er på nettet, jo mer sender de.

Tabell 7 Sending av egne nakenbilder i løpet av de siste 12 månedene etter om ungdommen har én venn de kan stole på og betro seg til

		Minst én venn som du kan stole fullstendig på og kan betro deg til om alt mulig?		
		Nei	Ja	Totalt
Sendt egne nakenbilder	Nei	83,6%	88%	87,6%
	Ja	16,4%	12%	12,4%
Totalt		100%	100%	100%
N		159	1410	1569
Missing				130

$\chi^2=2,503^a$, $df=1$, $p>0,114$

Tabell 7 viser hvordan andelen som sender nakenbilder fordeler seg når det gjelder det å ha minst én nær venn som de stoler fullstendig på og som de kan betro seg til. Her ser man det å sende nakenbilder er mest vanlig blant ungdommene som mangler venner. Kjikvadratstesten gir en signifikansverdi på 0.114 som viser at det ikke er en statistisk sammenheng mellom nakenbilder og om ungdommene har én venn de kan stole på og betro seg til.

Tabell 8 Sending av egne nakenbilder i løpet av de siste 12 månedene etter om ungdommen har kjæreste

		Har du fast kjæreste?			
		Ja, jeg har en kjæreste nå	Nei, men jeg har hatt kjæreste tidligere	Nei, jeg har aldri hatt fast kjæreste	Totalt
Sendt egne nakenbilder	Nei	69,1%	84,9%	94,3%	87,3%
	Ja	30,9%	15,1%	5,7%	12,7%
Totalt		100%	100%	100%	100%
N		162	730	666	1558
Missing					141

$X^2=81,242^a$, $df=2$, $p<0,000^{***}$

Tabell 8 viser hvordan andelen som sender nakenbilder fordeler seg når det kommer til å ha kjæreste. Man ser at andelen som sender nakenbilder øker når ungdommen har eller har hatt kjæreste. Kjikvadratstesten gir en signifikansverdi på 0,000*** som viser at det er en tydelig sammenheng.

Tabell 9 Sending av nakenbilder i løpet av de siste 12 månedene etter antall positive selvbildefaktorer

		Antall positive selvbildefaktorer (Max 5)				
		Ingen positive faktorer	1-2 positive faktorer	3-4 positive faktorer	5 positive faktorer	Totalt
Sendt egne nakenbilde	Nei	79,5%	82,9%	87,2%	90,2%	87,6%
	Ja	20,5%	17,1%	12,8%	9,8%	12,4%
Totalt		100%	100%	100%	100%	100%
N		73	251	478	746	1548
Missing						151

$$X^2=14,383^a, df=3, p<0,002^{**}$$

Tabell 9 viser hvordan andelen som sender nakenbilder fordeler seg når det gjelder antall positive selvbildefaktorer. Her ser man at det å sende nakenbilder er mest vanlig blant ungdom som ikke har noen positive faktorer, hvor 21 prosent har sendt nakenbilde av seg selv. Andelen som har sendt nakenbilder av seg selv reduseres med antall positive selvbildefaktorer. Med andre ord: tendensen til å sende nakenbilder øker jo dårligere selvbilde ungdommene har. Kjikvadratstesten gir en signifikansverdi på 0,002** som viser at det er en sammenheng.

5.1.2 Å sende bilder med seksuelt innhold til andre

Tabell 10 Sending av bilder med seksuelt innhold til andre de siste 12 månedene etter kjønn

		Kjønn		
		Gutt	Jente	Totalt
Sendt bilder med seksuelt innhold	Nei	86,7%	89,6%	88,1%
	Ja	13,3%	10,4%	11,9%
Totalt		100%	100%	100%
N		780	760	1540
Missing				159

$$X^2=3,175, df=1, p>0,075$$

Tabell 10 viser andelen gutter og jenter som i de siste 12 månedene har sendt bilder med seksuelt innhold til andre. Til sammen 13 prosent svarer at de har sendt slike bilder det siste året. Kjikvadratstesten gir en signifikansverdi på 0,075 som viser at det ikke er noen statistisk sammenheng mellom sending av bilder med seksuelt innhold og kjønn. Gutter og jenter gjør det i nesten like stor grad.

Tabell 11 Sending av bilder med seksuelt innhold til andre de siste 12 månedene etter klassetrinn

		Klassetrinn			Totalt
		8.trinn	9.trinn	10.trinn	
Sendt bilder med seksuelt innhold	Nei	93,9%	85,7%	84,7%	88,1%
	Ja	6,1%	14,3%	15,3%	11,9%
Totalt		100%	100%	100%	100%
N		508	547	490	1545
Missing					154

$\chi^2=24,598$, $df=2$, $p<0,000$ ***

Tabell 11 viser fordeling på klassetrinn hvem som i de siste 12 månedene har sendt bilder med seksuelt innhold av seg selv til andre. Andelen som har sendt slike bilder øker med klassetrinn, med en dobling fra 8-9.trinn. Jo eldre ungdommene blir, jo oftere sender de bilder med seksuelt innhold av seg selv. Kjikvadratstesten gir en signifikansverdi på 0,000*** som viser at det er en sammenheng.

Tabell 12 Sending av bilder med seksuelt innhold til andre de siste 12 månedene etter gjennomsnittstid på sosiale medier

		Gjennomsnittsdag: hvor lang tid bruker du på sosiale medier (Facebook, Instagram eller lignende)?						Totalt
		Ikke noe tid	Under 30 minutter	30 minutter-1 time	1-2 timer	2-3 timer	Mer enn 3 timer	
Sendt bilder med seksuelt innhold	Nei	96,4%	91,9%	92,8%	89,1%	86,1%	81,7%	88,1%
	Ja	3,6%	8,1%	7,2%	10,9%	13,9%	18,3%	11,9%
Totalt		100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
N		56	247	305	276	238	409	1531

Missing			168
---------	--	--	-----

$\chi^2=30,854^a$, $df=5$, $p<0,000^{***}$

Tabell 12 viser hvordan tendensen til å sende bilder med seksuelt innhold til andre varierer med hvor mye tid ungdom i gjennomsnittet bruker på sosiale medier som Facebook, Instagram eller lignende. Jo mer tid ungdom bruker på sosiale medier, jo oftere har de sendt de bilder med seksuelt innhold videre til andre. Kjikvadratstesten gir en signifikansverdi på 0,000*** som viser at det er en sammenheng.

Tabell 13 Sending av bilder med seksuelt innhold til andre de siste 12 månedene etter om ungdommen har én venn de kan stole på og betro seg til

		Minst én venn som du kan stole fullstendig på og kan betro deg til om alt mulig?		
		Nei	Ja	Totalt
Sendt bilder med seksuelt innhold	Nei	85,6%	88,4%	88,1%
	Ja	14,4%	11,6%	11,9%
Totalt		100%	100%	100%
N		153	1390	1543
Missing				156

$\chi^2=1,031^a$, $df=1$, $p>0,310$

Tabell 13 viser hvordan andelen som sender bilder med seksuelt innhold til andre fordeler seg når det gjelder å ha minst én nær venn de stoler fullstendig på og kan betro seg til. Kjikvadratstesten gir en signifikansverdi på 0,310 som viser at det ikke er noen statistisk sammenheng mellom sending av bilder med seksuelt innhold og venner.

Tabell 14 Sending av bilder med seksuelt innhold til andre de siste 12 månedene etter om ungdommen har kjæreste

		Har du fast kjæreste?			
		Ja, jeg har en	Nei, men jeg har	Nei, jeg har aldri	Totalt

		fast kjæreste nå	hatt kjæreste tidligere	hatt fast kjæreste	
Sendt bilder med seksuelt innhold	Nei	73,8%	86,9%	92,4%	87,9%
	Ja	26,3%	13,1%	7,6%	12,1%
Totalt		100%	100%	100%	100%
N		160	712	661	1533
Missing					166

$X^2=43,624^a$, $df=2$, $p<0,000^{***}$

Tabell 14 viser hvordan andelen som sender bilder med seksuelt innhold til andre fordeler seg når det kommer til å ha kjæreste. Her ser man at det å sende bilder med seksuelt innhold er mye mer blant de som har kjæreste. En av fire i denne gruppen har sendt slike bilder. Kjikvadratstesten gir en signifikansverdi på 0,000*** som viser at det er en sammenheng.

Tabell 15 Sending av bilder med seksuelt innhold til andre de siste 12 månedene etter antall positive selvbildefaktorer

		Antall positive selvbildefaktorer (max 5)				
		Ingen positive faktorer	1-2 positive faktorer	3-4 positive faktorer	5 positive faktorer	Totalt
Sendt bilder med seksuelt innhold	Nei	83,1%	86,9%	87,7%	89,4%	88,2%
	Ja	16,9%	13,1%	12,3%	10,6%	11,8%
Totalt		100%	100%	100%	100%	100%
N		71	244	472	736	1523
Missing						176

$X^2=3,306^a$, $df=3$, $p<0,347$

Tabell 15 viser hvordan andelen som har sendt bilder med seksuelt innhold til andre fordeler seg når det gjelder antall positive selvbildefaktorer. Det er ingen signifikant forskjell etter selvbildefaktorer når det gjelder det å sende bilder med seksuelt innhold til andre. Kjikvadratstesten gir en signifikansverdi på 0,347 som viser at det ikke er noen statistisk sammenheng.

5.1.3 Å motta nakenbilder eller bilder med seksuelt innhold

Tabell 16 Mottatt nakenbilder eller andre bilder med seksuelt innhold de siste 12 månedene etter kjønn

		Kjønn		
		Gutt	Jente	Totalt
Mottatt nakenbilder eller bilder med seksuelt innhold	Nei	68,6%	63,6%	66,1%
	Ja	31,4%	36,4%	33,9%
Totalt		100%	100%	100%
N		773	749	1522
Missing				177

$X^2=4,265^a$, $df=1$, $p<0,039^*$

Tabell 16 viser andelen gutter og jenter som i de siste 12 månedene har mottatt nakenbilder eller andre bilder med seksuelt innhold. Kjikvadratstesten gir en signifikansverdi på 0,039* som viser at det er en sammenheng. Det er en signifikans forskjell på gutter og jenter, men forskjellen er ikke så stor, jenter mottar slike bilder noe oftere enn guttene.

Tabell 17 Mottatt nakenbilder eller andre bilder med seksuelt innhold de siste 12 månedene etter klassetrinn

		Klassetrinn			
		8.trinn	9.trinn	10.trinn	Totalt
Mottatt nakenbilder eller bilder med seksuelt	Nei	76,5%	61,3%	6,5%	66,1%

innhold	Ja	23,5%	38,7%	39,5%	33,9%
Totalt		100%	100%	100%	100%
N		510	540	476	1526
Missing					173

$X^2=36,701^a$, $df=2$, $p<0,000^{***}$

Tabell 17 viser fordeling etter klassetrinn når det gjelder hvem som i de siste 12 månedene har mottatt nakenbilder eller bilder med seksuelt innhold. man ser at andelen som mottar slike bilder øker med alderen. Kjikvadratstesten gir en signifikansverdi på 0,000*** som viser at det er en sammenheng.

Tabell 18 Mottatt nakenbilder eller andre bilder med seksuelt innhold etter gjennomsnittstid på sosiale medier

		Gjennomsnittsdag: hvor lang tid bruker du på sosiale medier (Facebook, Instagram eller lignende)?						
		Ikke noe tid	Under 30 minutter	30 minutter-1 time	1-2 timer	2-3 timer	Mer enn 3 timer	Totalt
Mottatt nakenbilder eller bilder med seksuelt innhold	Nei	92,3%	84,4%	75,4%	64,9%	59,7%	49,4%	66,1%
	Ja	7,7%	15,6%	24,6%	35,1%	40,3%	50,6%	33,9%
Totalt		100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
N		52	244	301	268	238	409	1512
Missing								187

$X^2=119,654^a$, $df=5$, $p<0,000^{***}$

Tabell 18 viser hvordan andelen som mottar nakenbilder eller andre bilder med seksuelt innhold øker med hvor mye tid ungdommen i gjennomsnitt bruker på sosiale medier som Facebook, Instagram eller lignende. Jo mer tid ungdom bruker på sosiale medier, jo

oftere mottar de slike bilder. Kjikvadratstesten gir en signifikansverdi på 0,000*** som viser at det er en sammenheng.

Tabell 19 Mottatt nakenbilder eller andre bilder med seksuelt innhold de siste 12 månedene etter om ungdommen har én venn de kan stole på og betro seg til

		Minst én venn som du kan stole fullstendig på og betro deg til om alt mulig.				
		Ja, helt sikkert	Ja, det tror jeg	Det tror jeg ikke	Har ingen jeg ville kalle venner, nå for tida	Totalt
Mottatt nakenbilder eller bilder med seksuelt innhold	Nei	66,5%	65,1%	66,7%	72,4%	66,3%
	Ja	33,5%	34,9%	33,3%	27,6%	33,7%
Totalt		100%	100%	100%	100%	100%
N		1020	355	123	29	1527
Missing						172

$X^2=0,754^a$, $df=3$, $p>0,863$

Tabell 19 viser hvordan andelen som mottar nakenbilder og bilder med seksuelt innhold fordeler seg når det gjelder å ha minst én nær venn de stoler fullstendig på og kan betro seg til. Kjikvadratstesten gir en signifikansverdi på 0,863 som viser at det ikke er en statistisk sammenheng mellom å motta slike bilder og om ungdommen har nære venner.

Tabell 20 Mottatt nakenbilder eller andre bilder med seksuelt innhold etter om ungdommen har kjæreste

		Har du fast kjæreste?			
		Ja, jeg har en kjæreste	Nei, men jeg har hatt	Nei, jeg har aldri hatt fast	Totalt

		nå	kjæreste tidligere	kjæreste	
Mottatt nakenbilder eller bilder med seksuelt innhold?	Nei	45,3%	63%	75,2%	65,9%
	Ja	54,7%	38%	24,8%	34,1%
Totalt		100%	100%	100%	100%
N		161	708	646	1515
Missing					184

$\chi^2=60,072^a$, $df=2$, $p<0,000^{***}$

Tabell 20 viser andelen som mottar nakenbilder eller bilder med seksuelt innhold fordeler seg når det kommer til å ha kjæreste. Ungdom som har kjæreste mottar oftere slike bilder enn de som ikke har eller hatt kjæreste. Kjikvadratstesten gir en signifikansverdi på 0,000*** som viser at det er en sammenheng.

Tabell 21 Mottatt nakenbilder eller andre bilder med seksuelt innhold de siste 12 månedene etter antall positive selvbildefaktorer

		Antall positive selvbildefaktorer (max 5)				Totalt
		Ingen positive faktorer	1-2 positive faktorer	3-4 positive faktorer	5 positive faktorer	
Mottatt nakenbilder eller bilder med seksuelt innhold	Nei	58,6%	60,4%	63,8%	70,4%	66,2%
	Ja	41,4%	39,6%	36,2%	29,6%	33,8%
Totalt		100%	100%	100%	100%	100%
N		70	240	467	726	1503
Missing						196

$\chi^2=12,283^a$, $df=3$, $p<0,006^{**}$

Tabell 21 viser hvordan andelen som har mottatt nakenbilder eller bilder med seksuelt innhold fordeler seg når det gjelder antall positive selvbildefaktorer. Her ser man det å

motta nakenbilder eller bilder med seksuelt innhold er mest vanlig blant dem som ikke har noen positive faktorer. Til sammen 41 prosent av dem som ikke har noen positive selvbildefaktorer har mottatt slike bilder. Kjikvadratstesten gir en signifikansverdi på 0,006** som viser at det er en sammenheng på 1 prosentnivå.

5.1.4 Å bli presset til å sende nakenbilde

I dette delkapittelet skal man se nærmere på de elevene som på spørsmålet om de har sendt nakenbilder av seg selv til andre har svart ja. Formålet er å undersøke hvordan sammenhengene er mellom å sende nakenbilder og det å være under press om å sende slike bilder. Dermed vil man samtidig se at antall missing i analysen er høyere, da antall respondenter er lavere. Antallet er i utgangspunktet 188.

Tabell 22 Opplevd press til å sende nakenbilde etter kjønn

		Er du gutt eller jente?		Totalt
		Gutt	Jente	
Følt deg presset til å sende nakenbilde	Ikke opplevd press	74,2%	35,6%	55,6%
	Opplevd press	25,8%	64,4%	44,4%
Totalt		100%	100%	100%
N		97	90	187
Missing				1512

$X^2=28,283^a$, $df=1$, $p<0,000^{***}$

Tabell 22 viser andelen som har opplevd å føle seg presset til å sende nakenbilde og hvordan det fordeler seg etter kjønn. Her ser man at flertallet av jentene har opplevd press om å sende nakenbilder av seg selv: hele 64 prosent av jentene svarer at de har opplevd et slikt press. Blant guttene er det 26 prosent som har vært utsatt for dette. Kjikvadratstesten gir en signifikansverdi på 0,000*** som viser at det er en tydelig statistisk sammenheng mellom kjønn og opplevd press.

Tabell 23 Opplevd press til å sende nakenbilde etter klasstrinn

		Klasstrinn			Totalt
		8.trinn	9.trinn	10.trinn	
Følt deg presset til å sende nakenbilde	Ikke opplevd press	54,5%	53,9%	57,1%	55,4%
	Opplevd press	45,5%	46,1%	42,9%	44,6%
Totalt		100%	100%	100%	100%
N		33	76	77	186
Missing					1513

$\chi^2=0,169^a$, $df=2$, $p>0,919$

Tabell 23 viser andelen som har følt seg presset til å sende nakenbilder fordelt på klasstrinn. Det er ikke stor forskjell mellom de ulike klasstrinnene på dette. Kjikvadratstesten gir en signifikansverdi på 0.919 som viser at det ikke er en statistisk sammenheng mellom det å ha blitt presset og klasstrinn.

Tabell 24 Opplevd press til å sende nakenbilde etter gjennomsnittstid på sosiale medier

		Gjennomsnittsdag: hvor lang tid bruker du på sosiale medier (Facebook, Instagram eller lignende)?						Totalt
		Ikke noe tid	Under 30 minutter	30 minutter- 1 time	1-2 timer	2-3 timer	Mer enn 3 timer	
Følt deg presset til å sende nakenbilde	Ikke opplevd press	66,7%	77,8%	59,3%	65,6%	55,6%	47,1%	55,1%
	Opplevd press	33,3%	22,2%	40,7%	34,3%	44,44%	52,9%	44,9%
Totalt		100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
N		3	9	27	32	27	87	185

Missing			1514
---------	--	--	------

$\chi^2=5,894^a$, $df=5$, $p>0,317$

Tabell 24 viser andelen som har opplevd press og den tiden ungdommene i gjennomsnitt bruker på sosiale medier. Det er stort sett ikke så store forskjeller blant de som opplever press og dem som ikke opplever dette når det gjelder hvor mye tid de bruker på sosiale medier, bortsett fra for gruppen som bruker aller mest tid (mer enn 3 timer hver dag). I denne gruppen har mer enn halvparten følt seg presset til å sende nakenbilder av seg selv. Kjikvadratstesten gir en signifikansverdi på 0.317 som viser at det likevel ikke er noen statistisk sammenheng mellom det å ha blitt presset og tid brukt på sosiale medier.

Tabell 25 Opplevd press til å sende nakenbilde etter om ungdommen har én venn de kan stole på og betro seg til om alt mulig

		Minst én venn som du kan stole fullstendig på og kan betro deg til om alt mulig?		
		Nei	Ja	Totalt
Følt deg presset til å sende nakenbilde	Ikke opplevd press	56,5%	55,2%	55,4%
	Opplevd press	43,5%	44,8%	44,6%
Totalt		100%	100%	100%
N		23	163	186
Missing				1513

$\chi^2=0,14^a$, $df=1$, $p>0,906$

Tabell 25 viser andelen som har opplevd press til å sende nakenbilder og video av seg selv i forhold til om de har én venn de stoler på. Kjikvadratstesten gir en signifikansverdi

på 0,906 som viser at det ikke er en statistisk sammenheng mellom det å ha blitt presset og det å ha nære venner.

Tabell 26 Opplevd press til å sende nakenbilde etter om ungdommen har kjæreste

		Har du fast kjæreste?			
		Ja, jeg har en kjæreste	Nei, men jeg har hatt kjæreste tidligere	Nei, jeg har aldri hatt fast kjæreste	Totalt
Følt deg presset til å sende nakenbilde	Ikke opplevd press	58,3%	56,2%	48,6%	55,3%
	Opplevd press	41,7%	43,8%	51,4%	44,7%
Totalt		100%	100%	100%	100%
N		48	105	35	188
Missing					1511

$\chi^2=0,853^a$, $df=2$, $p>0,653$

Tabell 26 viser andelen som har opplevd press til å sende nakenbilder og video av seg og de som har kjæreste. man kan se at andelen som aldri har hatt kjæreste oftere har opplevd mer press om å sende nakenbilder av seg selv, men kji kvadratstesten gir en signifikansverdi på 0,653 som viser at det ikke er en statistisk sammenheng.

Tabell 27 Opplevd press til å sende nakenbilde etter antall positive selvbildefaktorer

		Antall positive selvbildefaktorer (max 5)				
		Ingen positive faktorer	1-2 positive faktorer	3-4 positive faktorer	5 positive faktorer	Totalt
Følt deg presset	Ikke	28,6%	39,5%	57,6%	69%	56%

til å sende nakenbilde	opplevd press					
	Opplevd press	71,4%	60,5%	42,4%	31%	44%
Totalt		100%	100%	100%	100%	100%
N		14	38	59	71	182
Missing						1517

$\chi^2=17,843^a$, $df=6$, $p=0,004^{**}$

Tabell 27 viser hvordan andelen som har følt seg presset til å sende nakenbilde fordeler seg når det gjelder antall positive selvbildefaktorer. Her ser man det å ha opplevd press til å sende nakenbilde er mest vanlig blant ungdom som ikke har noen positive selvbildefaktorer. I denne gruppen har 71 prosent har opplevd et press om å sende nakenbilder av seg selv. Kjikvadratstesten gir en signifikansverdi på 0,004** som viser at det er en sammenheng.

5.1.5 Å få nakenbilde eller video av seg selv delt av andre

Tabell 28 Andre har delt nakenbilde eller video av deg etter kjønn

		Kjønn		Totalt
		Gutt	Jente	
Noen mot din vilje har delt nakenbilde eller video av deg	Nei	96,8%	94,7%	95,8%
	Ja	3,2%	5,3%	4,2%
Totalt		100%	100%	100%
N		778	761	1539
Missing				160

$\chi^2=3,969^a$, $df=1$, $p<0,046^*$

Tabell 28 viser andelen gutter og jenter som mot sin vilje har fått delt nakenbilder eller video av seg selv til andre. Man kan se en liten forskjell mellom guttene og jentene.

Jenter opplever dette noe oftere enn gutter. Kjikvadratstesten gir en signifikansverdi på 0,046* som viser at det er en sammenheng.

Tabell 29 Andre har delt nakenbilder eller video av deg etter klasstrinn

		Klasstrinn			Totalt
		8.trinn	9.trinn	10.trinn	
Noen mot din vilje har delt nakenbilde eller video av deg	Nei	97,2%	95,4%	94,5%	95,7%
	Ja	2,8%	4,6%	5,5%	4,3%
Totalt		100%	100%	100%	100%
N		507	542	493	1542
Missing					157

$\chi^2=4,724^a$, $df=2$, $p>0,094$

Tabell 29 viser fordelingen på klasstrinn og hvem som har mot sin vilje fått nakenbilde eller video av seg selv delt med andre. Andelen øker litt med klasstrinn. Jo eldre ungdommen blir, jo oftere får de slike bilder eller videoer delt. Kjikvadratstesten gir imidlertid en signifikansverdi på 0,094 som viser at det ikke er en statistisk sammenheng.

Tabell 30 Andre har delt nakenbilder eller video av deg etter gjennomsnitt på sosiale medier

		Gjennomsnittsdag: hvor lang tid bruker du på sosiale medier (Facebook, Instagram eller lignende)?						Totalt
		Ikke noe tid	Under 30 minutter	30 minutter-1 time	1-2 timer	2-3 timer	Mer enn 3 timer	
Noen mot din vilje har delt	Nei	98,1%	97,2%	98,7%	96,4%	96,2%	91,8%	95,8%

nakenbilde eller video av deg	Ja	1,9%	2,8%	1,3%	3,6%	3,8%	8,9%	4,2%
Totalt		100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
N		54	250	301	276	239	415	1535
M								164

$\chi^2=24,709^a$, $df=5$, $p<0,000^{***}$

Tabell 30 viser andelen som har opplevd å få bilder eller videoer av seg selv delt med andre i forhold til gjennomsnittstida de bruker på sosiale medier som Facebook, Instagram eller lignende. Andelen er høyest blant dem som i gjennomsnittet bruker mer enn 3 timer. Kjikvadratstesten gir en signifikansverdi på 0,000*** som viser at det er en sammenheng.

Tabell 31 Andre har delt nakenbilder eller video av deg etter om de har en venn de kan stole fullstendig på

		Minst én venn som du kan stole fullstendig på og kan betro deg til om alt mulig?		
		Nei	Ja	Totalt
Noen mot din vilje har delt nakenbilde eller video av deg	Nei	92,9%	96%	95,7%
	Ja	7,1%	4%	4,3%
Totalt		100%	100%	100%
N		155	1388	1543
Missing				156

$\chi^2=3,345^a$, $df=1$, $p>0,067$

Tabell 31 viser andelen som har opplevd å få nakenbilder eller video av seg selv delt mot sin vilje etter om de har én venn de kan stole fullstendig på. Kjikvadratstesten gir en signifikansverdi på 0,067 som viser at det ikke er en statistisk sammenheng.

Tabell 32 Andre har delt nakenbilder eller video av deg etter om ungdommen har fast kjæreste

		Har du fast kjæreste?			
		Ja, jeg har en kjæreste nå	Nei, men jeg har hatt kjæreste tidligere	Nei, jeg har aldri hatt fast kjæreste	Totalt
Noen mot din vilje har delt nakenbilde eller video av deg	Nei	93,2%	95,2%	96,8%	95,7%
	Ja	6,8%	4,8%	3,2%	4,3%
Totalt		100%	100%	100%	100%
N		161	714	659	1534
Missing					165

$X^2=4,861^a$, $df=2$, $p>0,088$

Tabell 32 viser andelen som mot sin vilje har fått delt nakenbilder eller video av seg selv etter om de har en kjæreste. Kjikvadratstesten gir en signifikansverdi på 0,088 som viser at det ikke er noen statistisk sammenheng mellom det å få spredd bilder etter om de har kjæreste.

Tabell 33 Andre har delt nakenbilde eller video av deg etter antall positive selvbildefaktorer

		Antall positive selvbildefaktorer (max 5)				
		Ingen positive faktorer	1-2 positive faktorer	3-4 positive faktorer	5 positive faktorer	Totalt
Noen mot din vilje har delt nakenbilde eller video av deg	Nei	94,6%	92,1%	95,6%	97,4%	95,9%
	Ja	5,4%	7,9%	4,4%	2,6%	4,1%
Totalt		100%	100%	100%	100%	100%
N		74	242	472	739	1527

Missing			172
---------	--	--	-----

$\chi^2=13,438^a$, $df=3$, $p<0,004^{**}$

Tabell 33 viser hvordan andelen som mot sin vilje har fått delt nakenbilde eller video av seg selv fordeler seg når det gjelder antall positive selvbildefaktorer. Her ser man at det å få delt bilde eller video av seg selv, uten deres samtykke, er mest vanlig blant dem som har få (1-2) positive faktorer eller ingen positive selvbildefaktorer. Kjikvadratstesten gir en signifikansverdi på 0,004** som viser at det er en sammenheng.

5.2 Oppsummering

I oppsummeringen ønsker jeg å organisere resultatene når det gjelder bildedeling etter de ulike perspektivene (aktør- og offerperspektiv) for på den måten lettere besvare det første forskningsspørsmålet: hvor utbredt er det, hvem driver med det (aktørperspektivet) og hvem utsettes for det (offer-perspektivet).

5.2.1 Bildedeling i aktørperspektiv

Det er ikke noen signifikant forskjell blant gutter og jenter når det gjelder å sende nakenbilder og bilder med seksuelt innhold av seg selv til andre. Gutter og jenter sender like ofte slike bilder. Jo eldre ungdommen blir, jo oftere sender de slike bilder. Samtidig ser man at ungdom som bruker mye tid på sosiale medier oftere sender nakenbilder eller bilder med seksuelt innhold.

Det er ingen forskjell mellom ungdom med og uten nære venner når det kommer til å sende nakenbilder eller bilder med seksuelt innhold av seg selv, men man ser en signifikant forskjell mellom ungdom med og uten kjæreste.

Det er ingen signifikant forskjell blant ungdom med lavest positive selvbildefaktorer når kommer til å sende bilder med seksuelt innhold av seg selv. Derimot ser vi at det er en signifikant forskjell blant dem med lavest positive selvbildefaktorer og å sende

nakenbilder av seg selv. Jo lavere positive selvbildefaktorer man har, jo oftere sender man nakenbilder av seg selv.

5.2.2 Bildedeling i offer-perspektiv

Det er en signifikant forskjell blant gutter og jenter når det kommer til å motta nakenbilder eller bilder med seksuelt innhold, og man ser også at jentene mottar slike bilder oftere enn guttene. Jo eldre ungdommen blir, jo oftere mottar de nakenbilder og bilder med seksuelt innhold, og jo oftere sender de. Ungdom som på en gjennomsnittsdag bruker mer enn 3 timer på sosiale medier mottar oftere slike bilder. De som har kjæreste mottar nakenbilder eller bilder med seksuelt innhold oftere enn de som ikke har eller har hatt kjæreste. Det samme gjelder dem som har få positive selvbildefaktorer.

Jenter er oftere enn guttene ofre for press om å sende nakenbilder av seg selv, og oftere ofre for å få nakenbilder eller video av seg selv delt med andre mot sin vilje. Det er ingen signifikant forskjeller etter klasstrinn.

Det å ha en venn eller å ha en kjæreste viser ingen signifikant forskjell når det kommer til å bli presset eller få nakenbilde eller video av seg selv delt mot sin vilje. Men det er en signifikant forskjell blant ungdom som har blitt presset til å sende nakenbilder og dem som har få positive selvbildefaktorer. Det kan se ut som om press og trakassering ikke har noen sammenheng med det å ha kjæreste, men man ser at press og trakassering kan ha sammenheng med redusert selvbilde.

Man kan ikke vite om press og trakassering fører til redusert selvbilde, eller om de som har redusert selvbilde er mer tilbøyelige til å bli presset og trakassert. I regresjonsanalysen vil jeg se på om press og trakassering gir utslag på selvbildet og om det er en kausalitet mellom begge variablene. Det vil si at når kausaliteten går begge veier påvirker forklaringsvariabelen og den avhengige variabelen hverandre gjensidig (Midtbø, 2007).

6 Multivariat analyse: Regresjonsanalyse

I dette kapitlet presenteres avhandlingens siste empiri i form av regresjonsanalyse. Analysen er tilknyttet avhandlingens andre forskningsspørsmål:

2. Hvordan er sammenhengene mellom bildedeling, seksuell trakassering og ungdoms selvbilde?

Målet med forskningsspørsmålet er å kaste lys over risikoen som potensielt kan oppstå som en følge av bildedeling. Dette gjøres gjennom multivariat regresjonsanalyse hvor positive selvbildefaktorer vil fungere som avhengig variabel. Kapitlet er todelt, og tar for seg aktør- og offerperspektivet knyttet til bildedeling som er den uavhengige variabelen. Hver regresjonsanalyse består av tre OLS-modeller. Jeg illustrerer den første analysen: i den første modellen beregner jeg effekten på selvbildet av bildedeling. I den andre modellen legger jeg inn to variabler for vennskap. I den tredje modellen kontrollerer jeg så disse sammenhengene for kjønn, klasstrinn og sosioøkonomisk status. Ved å legge til flere variabler i analysen får jeg målt effekten på hvor god eller dårlig forklaringen er når jeg legger til andre forhold, som kan gjøre det lettere å skille viktige og mindre viktige forklaringer fra hverandre (Midtbø, 2007).

Igen legges det fokus på to dimensjoner når det gjelder bildedeling, hvor man ser bildedeling både fra et aktørperspektiv og et offerperspektiv. Dette gjøres ved at jeg først analyserer effekten av å sende nakenbilder for et positivt selvbilde. Dette kan kalles et aktørperspektiv på bildedeling. Deretter analyserer jeg effekten av å ha fått nakenbilde eller video delt mot vilje og ha blitt presset til å sende nakenbilde. Og dette kan kalles et offerperspektiv på bildedeling.

6.1 Positivt selvbilde og bildedeling

6.1.1 Aktør-perspektivet på bildedeling: effekten av å sende nakenbilder for et positivt selvbilde.

Tabell 34 Sammenhengene mellom sending av nakenbilder, vennskapsfaktorer og positivt selvbilde (avhengig variabel 0-5: jo høyere, jo mer positivt) kontrollert for kjønn, klasse og sosioøkonomisk status (SØS) (Modell3). Lineær regresjon (OLS). N=1576

	Modell 1			Modell 2			Modell 3		
	B	SE	Sig.	B	SE	Sig.	B	SE	Sig.
Constant	3,83 3	,04 1	,000(** *)	2,89 4	,12 0	,000(** *)	3,72 3	,15 3	,000(** *)
Sender nakenbilde (ref.: sender ikke nakenbilder)	- ,465	,11 7	,000(** *)	- ,422	,11 6	,000(** *)	- ,377	,11 2	,001(** *)
Har en nær venn (ref.: usikker, eller har ikke en nær venn)				1,04 3	,12 5	,000(** *)	1,00 0	,12 1	,000(** *)
Har kjæreste (ref.: har ikke kjæreste, eller har aldri hatt)				- ,025	,12 6	,843	,002	,12 2	,986
Jente (ref.: gutt)							- ,693	,07 3	,000(** *)
9. trinn (ref.: 8.trinn)							- ,396	,08 0	,000(** *)
10.trinn (ref.: 8.trinn)							- ,444	,09 1	,000(** *)
SØS-gruppe 1							-	,11	,000(**)

(ref.: SØS-gruppe 5)								,465	4	*)
SØS-gruppe 2 (ref.: SØS-gruppe 5)								- ,229	,11 4	,045(*)
SØS-gruppe 3 (ref.: SØS-gruppe 5)								- ,215	,11 3	,058
SØS-gruppe 4 (ref.: SØS-gruppe 5)								- ,024	,11 5	,835
Standardfeil til regresjonsmodellen	1,520			1,488				1,428		
Gj.sn. VIF	1,000			1,026				1,303		
Justert R ²	,010			,043				,079		

B-koeffisienten viser gjennomsnittlig endring på den avhengige variabelen (antall positive selvbildefaktorer) når den uavhengige variabelen øker med en verdi. På modell 1 ser man at antall positive selvbildefaktorer i gjennomsnitt går ned med 0,46 poeng som et resultat av å sende nakenbilder, sammenlignet med dersom man ikke sender nakenbilder. I denne undersøkelsen er det altså slik at det å sende nakenbilder reduserer selvbildet. Sammenhengen er signifikant på ,000(***)-nivå. I modell 2 har vennskapsfaktorer blitt lagt til modellen og man ser at effekten av å sende nakenbilder reduseres noe: den går ned til 0,42 poeng. Den negative sammenhengen er fremdeles signifikant. Å ha en nær venn fører til at den avhengige variabelen for positivt selvbilde styrkes med 1,04 poeng. Også denne sammenhengen er signifikant. I modell 2 ser man også at variabelen for å ha en kjæreste kun gir en styrkning av indikatoren for selvbilde på 0,02 poeng. Denne sammenhengen er ikke signifikant.

I modell 3 har det blitt lagt til kontrollvariabler for kjønn, klasstrinn og sosioøkonomisk status. Det å være jente reduserer selvbildet med 0,69 poeng i forhold til om man er gutt. Variablene for klasstrinn viser at selvbildet i gjennomsnitt reduseres når elevene blir eldre. Å gå i 9.trinn reduserer selvbildet med 0,39 poeng og å gå i 10.trinn reduserer selvbildet med 0,44 poeng, i forhold til om man går i 8.trinn. Å tilhøre SØS-gruppe 1 (den laveste sosioøkonomiske statusen) reduserer selvbildet med 0,46 poeng og SØS-gruppe 2 reduserer selvbildet med 0,22 poeng i forhold til om man tilhører gruppen med den høyeste sosioøkonomiske statusen (SØS-gruppe 5). De to siste gruppene (SØS-gruppe 3 OG 4) har ikke en signifikant forskjellig effekt for selvbildet enn SØS-gruppe 5. Det er altså bare de to laveste SØS-gruppene som er forskjellig fra den øverste gruppen.

I modell 3 ser man også at effekten av å sende nakenbilder for positive selvbildefaktorer reduseres noe og går ned til - 0,37 poeng når kontrollvariablene er inkludert i modellen. Likevel er det fremdeles en negativ signifikant negativ effekt på selvbildet av å sende nakenbilder. Effekten av å ha en nær venn endres lite og det samme gjelder effekten av å ha kjæreste. Dette betyr at betydningen av vennsforhold i liten grad påvirkes av kjønn, alder eller sosioøkonomisk status.

De tre nederste linjene i tabell 34 viser tre ulike indikatorer for hvordan modellene er tilpasset dataene. Etter at jeg har inkludert kontrollvariablene i modell 3 øker justert R^2 fra 0,10 til 0,79, som betyr at kontrollvariablene: kjønn, klasse og sosioøkonomisk status, bidrar mye til å forklare variasjonen av selvbilde faktorer.

6.1.2 Offer-perspektivet på bildedeling I: effekten av å fått nakenbilde eller video delt mot sin vilje for et positivt selvbilde

Tabell 35 Sammenhengene mellom at noen mot din vilje har delt nakenbilde eller video av deg, vennefaktorer og positivt selvbilde (avhengig variabel 0-5: jo høyere, jo mer positivt) kontrollert med for kjønn, klasse og sosioøkonomisk status (SØS) (Modell 3). Lineær regresjon (OLS) N: 1548

	Modell 1			Modell 2			Modell 3		
	B	SE	Sig.	B	SE	Sig.	B	SE	Sig.
Constant	3,80 2	,04 0	,000(** *)	2,87 1	,12 0	,000(** *)	3,69 7	,15 3	,000(** *)
Har fått delt nakenbilde eller video av seg selv delt mot sin vilje (ref.: ikke blitt delt)	- ,659	,19 3	,001(** *)	- ,580	,18 9	,002(**)	- ,443	,18 2	,015(*)
Har en nær venn (ref.: usikker, eller har ikke en nær venn)				1,04 5	,12 6	,000(** *)	1,00 8	,12 2	,000(** *)
Har kjæreste (ref.: har ikke kjæreste, eller har aldri hatt)				- ,094	,12 5	,454	- ,061	,12 1	,615
Jente (ref.: gutt)							- ,682	,07 4	,000(** *)
9. trinn (ref.: 8.trinn)							- ,415	,08 8	,000(** *)
10.trinn (ref.:							-	,09	,000(**

8.trinn)							,463	1	*)
SØS-gruppe 1 (ref.: SØS- gruppe 5)							- ,453	,11 5	,000(** *)
SØS-gruppe 2 (ref.: SØS- gruppe 5)							- ,225	,11 5	,051
SØS-gruppe 3 (ref.: SØS- gruppe 5)							- ,205	,11 4	,073
SØS-gruppe 4 (ref.: SØS- gruppe 5)							- ,020	,11 6	,864
Standardfeil til regresjonsmodel len	1,522		1,490				1,430		
Gj.sn. VIF	1,000		1,003				1,193		
Justert R ²	,007		,049				,123		

I modell 1 ser man at positive selvbildefaktorer går ned med 0,65 poeng som et resultat av å ha fått nakenbilder eller video av seg selv delt mot sin vilje. I denne undersøkelsen er det altså slik at det å få nakenbilder eller video av seg selv delt mot sin vilje reduserer selvbilde. Sammenhengen er signifikant på ,001 (***) . I modell 2 har vennskapsfaktorer blitt lagt til modellen og man ser effekten av å ha fått nakenbilder eller video av seg selv delt mot sin vilje reduseres noe: den går ned til 0,58 poeng. Sammenhengen er fremdeles signifikant. Å ha en nær venn fører til av den avhengige variabelen for positivt selvbilde styrkes med 1,04 poeng.

I modell 3 har det blitt lagt til kontrollvariabler for kjønn, klassetrinn og sosioøkonomisk status. Det å være jente reduserer selvbildet med 0,68 poeng i forhold til om man er gutt. Variablene for klassetrinn viser at selvbildet i gjennomsnitt reduseres når elevene

blir eldre. 9.trinn reduserer selvbildet med 0,41 poeng og 10.trinn reduserer selvbildet med 0,46 poeng, i forhold til om man går i 8.trinn. SØS-gruppe 1 reduserer selvbildet med 0,45 poeng sammenlignet med effekten av å være i den høyeste SØS-gruppen, mens de resterende dummyvariablene for SØS-gruppene 2-4 ikke gir signifikante resultater.

Samtidig ser man i modell 3 at effekten av å ha fått nakenbilde eller video av seg selv delt mot sin vilje reduseres noe og går ned til 0,44 poeng når kontrollvariablene inkluderes i modellen. Effekten av å ha en nær venn endres lite i modell 3.

Etter at jeg har inkludert kontrollvariablene i modell 3 øker justert R² fra 0,07 til 0,12, som betyr at kontrollvariablene: kjønn, klasse og sosioøkonomisk status, bidrar mye til å forklare variasjonen av selvbilde faktorer. Modellen som fokuserer på offer-perspektivet gir altså et resultatet som i større grad forklarer den totale variansen i selvbildet enn det modellen som fokuserer på aktørperspektivet gjør.

6.1.3 Offer-perspektivet på bildedeling II: effekten av å ha blitt presset til å sende nakenbilde eller video av seg selv for et positivt selvbilde

Tabell 36 Sammenhengene mellom å ha opplevd press om å sende nakenbilde av seg selv, vennskapsfaktorer og positivt selvbilde (avhengig variabel 0-5: jo høyere, jo mer positivt) kontrollert for kjønn, klasse og sosioøkonomisk status (SØS) (Modell3). Lineær regresjon (OLS) N=188

	Modell 1			Modell 2			Modell 3		
	B	SE	Sig.	B	SE	Sig.	B	SE	Sig.
Constant	4,15 0	,14 7	,000(** *)	3,20 4	,34 9	,000(** *)	3,83 3	,44 9	,000(** *)
Har blitt presset til å sende nakenbilde av	- ,841	,22 0	,000(** *)	- ,851	,21 5	,000(** *)	- ,705	,23 4	,003(**)

seg selv (ref.: ikke blitt presset)								
Har en nær venn (ref.: usikker, eller har ikke en nær venn)			1,07 8	,35 3	,003(**)	1,02 8	,35 4	,004(**)
Har kjæreste (ref.: har ikke kjæreste, eller har aldri hatt)			- ,160	,35 2	,649	- ,105	,35 1	,764
Jente (ref.: gutt)						- ,412	,23 4	,080
9. trinn (ref.: 8.trinn)						- ,404	,25 7	,117
10.trinn (ref.: 8.trinn)						- ,494	,26 6	,065
SØS-gruppe 1 (ref.: SØS- gruppe 5)						- ,442	,33 3	,186
SØS-gruppe 2 (ref.: SØS- gruppe 5)						- ,130	,33 6	,699
SØS-gruppe 3 (ref.: SØS- gruppe 5)						- ,239	,33 2	,473
SØS-gruppe 4 (ref.: SØS- gruppe 5)						,018	,33 9	,958

Standardfeil til regresjonsmodellen	1,473	1,443	1,432
Gj.sn. VIF	1,000	1,001	1,234
Justert R ²	,070	,107	,121

I modell 1 ser man at positive selvbildefaktorer går ned - 0,84 poeng som et resultat av å ha blitt presset til å sende nakenbilde av seg selv. I denne undersøkelsen er det altså slik at det å ha blitt presset til å sende nakenbilde av seg selv reduserer selvbilde. Sammenhengen er signifikant på ,000 (***) . I modell 2 har vennskapsfaktorer blitt lagt til modellen og man ser at effekten av å ha blitt presset til å sende nakenbilde av seg selv styrkes noe til - 0,85 poeng. Sammenhengen er fremdeles signifikant.

Å ha en nær venn fører til at den avhengige variabelen for positivt selvbilde styrkes med 1,07 poeng, mens variabelen for å ha kjæreste ikke slår ut.

I modell 3 har det blitt lagt til kontrollvariabler for kjønn, klassetrinn og sosioøkonomisk status, men ingen av kontrollvariablene er signifikante. Men vi ser fremdeles at det å ha blitt presset til å sende nakenbilder reduserer positive selvbildefaktorer.

Etter at jeg har inkludert kontrollvariablene i modell 3 øker justert R² fra 0,07 til 0,12, som betyr at kontrollvariablene: kjønn, klasse og sosioøkonomisk status, bidrar mye til å forklare variasjonen av selvbilde faktorer.

6.1.4 Oppsummering

I oppsummeringen tar jeg for meg positive selvbildefaktorer sammen under et aktørperspektiv og et offerperspektiv. Dette er for å se hva som påvirker de avhengige variablene i de ulike perspektivene.

6.1.4.1 Bildedeling i et aktørperspektiv på positive selvbildefaktorer

I modell 1 ble variabelen: å sende nakenbilder av seg selv lagt til modellen, den uavhengige variabelen påvirker positivt selvbilde i negativ forstand når disse er de eneste som inkluderes i modellen.

I tillegg til variabelen: å sende nakenbilder av seg selv, ble variablene for vennskapsfaktorer: å ha en nær venn og ha kjæreste, lagt til i modell 2. Man ser at variabelen for nakenbilder fremdeles reduserer positive selvbildefaktorer. Å ha en nær venn er med på å stryke positive selvbildefaktorer, men det å ha kjæreste ikke representerer signifikante sammenhenger med selvbilde.

I tillegg til variablene for å sende nakenbilder og vennskapsfaktorer ble det lagt til kontrollvariabler: for kjønn, klasseser og sosioøkonomisk status i modell 3. Variabelen for å sende nakenbilder fremdeles reduserer selvbilde. Å ha en nær venn styrker fremdeles selvbilde. Det å være jente reduserer positive selvbildefaktorer, i forhold til å være gutt. Når man ser på 9.trinn og 10.trinn så ser man at de reduserer positive selvbildefaktorer, jo eldre elevene blir jo mer reduseres. I tabell 34 styrker SØS-gruppe 1 positive selvbildefaktorer, mens SØS-gruppe 2 reduserer positive selvbildefaktorer.

6.1.4.2 Bildedeling i et offerperspektiv: fått nakenbilde eller video av seg selv delt mot sin vilje på positive selvbildefaktorer

I modell 1 ble variabelen: har fått nakenbilde eller video av seg selv delt mot sin vilje, lagt til modellen. Den uavhengige variabelen påvirker selvbilde i negativ forstand når disse er de eneste som inkluderes i modellen.

I tillegg til variabelen: har fått nakenbilde eller video av seg selv delt mot sin vilje, ble variablene for vennskapsfaktorer, lagt til i modell 2. Man ser at variabelen for å ha fått nakenbilde eller video delt mot sin vilje fremdeles reduserer positive selvbildefaktorer. Å ha en nær venn er med på å styrke selvbildet.

I tillegg til variabelen for å fått nakenbilde eller video delt mot sin vilje og vennskapsfaktorer ble det lagt til kontrollvariabler for: kjønn, klassetrinn og sosioøkonomisk status i modell 3. Variabelen for å ha fått nakenbilde eller video delt mot sin vilje reduserer fremdeles selvbilde. Å ha en nær venn øker fremdeles positive selvbildefaktorer. Det å være jente reduserer positive selvbildefaktorer, i forhold til å være gutt. Når man ser på 9.trinn og 10.trinn reduseres positive selvbildefaktorer, jo eldre elevene blir, jo mer reduseres selvbilde.

6.1.4.3 Bildedeling i et offerperspektiv: blitt presset til å sende nakenbilde av seg selv på positive selvbildefaktorer

I modell 1 ble variabelen: blitt presset til å sende nakenbilde av seg selv, lagt til modellen. Den uavhengige variabelen påvirker selvbilde i negativ forstand når disse er de eneste som inkluderes i modellen.

I tillegg til variabelen: blitt presset til å sende nakenbilde av seg selv, ble variablene for vennskapsfaktorer lagt til i modell 2. Man ser at variabelen for å ha blitt presset til å sende nakenbilde av seg selv fremdeles reduserer positive selvbildefaktorer. Å ha en nær venn er med på å styrke selvbildet.

I tillegg til variabelen: blitt presset til å sende nakenbilde av seg selv og vennskapsfaktorer, ble det lagt til kontrollvariabler for: kjønn, klassetrinn og sosioøkonomisk status i modell 3. Variabelen for å ha blitt presset reduserer fremdeles positive selvbildefaktorer, mens det å ha en venn øker fremdeles selvbildet. Ingen av kontrollvariablene i modell 3 er signifikante, men samtidig er det viktig å se på at selv om kontrollvariablene er lagt til i modellen så er det å ha blitt presset til å sende nakenbilde av seg selv signifikant.

7 Drøfting

I dette kapitlet skal teoretisk perspektiv og funn drøftes, og jeg vil forsøke å se sammenhengene mellom teori, funn og problemstilling: Hvordan henger risikoatferd på sosiale medier sammen med ungdoms psykiske helse. Problemstillingen skulle belyses gjennom to forskningsspørsmål:

1. Hvor utbredt er det, hvem driver med det og hvem utsettes for det.
2. Hvordan er sammenhengene mellom bildedeling, seksuell trakassering og ungdoms selvbilde.

7.1 Det er ingen forskjell blant gutter og jenter når det gjelder å sende nakenbilder – handler det om å passe inn eller narsissisme?

Gutter og jenter sender like ofte nakenbilder og/eller bilder med seksuelt innhold av seg selv til andre. Selv ble jeg overrasket over at det ikke var noen forskjell blant gutter og jenter og trudde jenter var dem som oftere sendte slike bilder av seg selv. Men da jeg startet masteravhandlingen var jeg ikke helt bevisst over "dickpics", i det siste året har det gjennom media vært mer fokus på at gutter sender bilder av kjønnsorganet sitt.

Er det slik at det å sende nakenbilder og/eller bilder med seksuelt innhold av seg selv, kan ha noe med påvirkningskraften til andre å gjøre eller om narsissisme? Dagens moderne samfunn har fått en delingskultur og rollemodellene er medieskapt personligheter. Samtidig kan man få et feil bilde på hva som er normalt gjennom mediene. Det deles bilder av kropper, med og uten klær, og det kan være at ungdommen kun ønsker å passe inn i samfunnet. Det kan handle om at delingskulturen har blitt normalisert, at det er vanlig å dele nakenbilder og/eller bilder med seksuelt innhold av seg selv med andre. Det er ikke slik at alle deler nakenbilder av seg selv, så hvis man tenker at det kan handle om et ønske om å passe inn. Hvilke grupper er det da snakk om? I funnene ser man at det ikke er noen signifikant forskjell blant dem som ikke har en nær venn og blant dem som har en nær venn. Men vi ser en signifikant

forskjell blant dem med færrest positive selvbilde faktorer og blant dem som har sendt nakenbilder av seg selv, blitt presset til å sende og blant dem som har fått nakenbilde eller video av seg selv delt mot sin vilje. Dermed kan man si at gruppen som ønsker å passe inn i samfunnet er dem av ungdommene som har færrest positive selvbildefaktorer. Samtidig har vi også sett at det er jentene som oftest opplever press og få nakenbilde eller video delt videre. Jeg skal se nærmere på om jenter er offer for bildedelingskulturen i neste delkapittel.

Når man sender nakenbilder av seg selv kan det handle om et ønske om å passe inn, men samtidig kan det også handle om at man har narsissistiske trekk. Hvis man tenker tilbake på det som er skrevet over om sosiale medier og dens delingskultur, så kan man ikke da si at narsissismen også har blitt en del av dagens kultur. Man deler bilder av oss selv, gjerne i perfekte filter og vinkler, kanskje også inspirert av andre.

Funnene i denne avhandlingen viser imidlertid at respondentene med færrest positive selvbildefaktorer oftere sender nakenbilder av seg selv. Dette tyder på at dette ikke handler om narsissisme, siden deling av nakenbilder er mest utbredt blant dem med lavest mulig selvbilde.

7.2 Jenter – et offer for bildedelingskulturen?

Makten og kraften i sosiale medier kan være potensielt stor og kan påvirke unge menneskers syn på seg selv. I en ny type ungdomskultur preget av risikoatferd og utstrakt sosial sammenligning. Av de respondentene som svarte ja på at de har sendt nakenbilde av seg selv til andre, var det jentene som oftere følte seg presset til å sende nakenbilde. Dette kan tyde på at gutter frivillig sender "dickpics" av seg selv, mens jenter ikke i samme grad sender nakenbilder av seg selv frivillig. Man kan også se i funnene at jenter oftere enn guttene mottar nakenbilder eller bilder med seksuelt innhold av andre. Dette betyr ikke nødvendigvis at innholdet er ønsket, men informasjon om dette kommer ikke frem i Ungdata-undersøkelsen. Men man kan si at hvordan man viser seg frem kan si noe om bekræftelsen man ønsker seg. Det kan handle om at man ønsker å bli akseptert av andre (Kvalem & Wickstrøm, 2007), slik jeg også var inne på over. Innledningsvis i masteravhandlingen ga jeg uttrykk for at å kunne leve

etter de kroppsfokuserte normene, må man dele kropp for å passe inn. Dette er å sette det litt på spissen, men kan det være slik at jentene blir påvirket av andre til å sende nakenbilder, eller det at presset blir for stort i forhold til ønske om å passe inn. Venner og kjærester er kilder til påvirkning, samme gjelder sosiale medier.

Jentene i Ungdata-undersøkelsen opplever også oftere å få nakenbilde eller video av seg selv delt mot sin vilje. Dette er en risikofaktor ved å sende nakenbilde av seg selv. Innledningsvis i avhandlingen er et sitat av "Ida" som fikk video av seg selv delt, og delingen stoppet ikke ved en person – videoen viste seg å være umulig å stoppe. Slik form for seksuelltrakassering blir sett på som hevnporno: det handler om at personen som er avbildet i nakenbilde eller videoen ikke har godkjent bruken. Begrepet "hevnporno" kommer fra at det ofte er ekskjærester som deler slike bilder eller videoer. Men i avhandlingens funn er det ingen signifikant forskjell i omfanget av å være utsatt for "hevnporno" etter om man har kjæreste eller ikke. Opphavet til press eller hevnporno er ikke et spørsmål i Ungdata-undersøkelsen, så man kan ikke si bestemt grunnlaget for press eller om det er snakk om "hevnporno". Med andre ord har jeg ikke grunnlag for å si, på bakgrunn av denne undersøkelsen, at det å få delt bilder eller video av seg selv mot egen vilje dreier seg om hevnporno.

Hva kan være årsaken til at jentene oftere føler seg presset og blir et offer for videre deling av nakenbilder og videoer? Er det slik at jenter er under et stort press om å passe inn i samfunnet at bildedeling blir et faktum? Det er vanskelig å svare på slike spørsmål da man ikke vet grunnen til at barn og unge sender nakenbilder av seg selv ut fra denne undersøkelsen, bortsett fra at noen føler seg presset til det. Det man ser ut fra funnene er at lavt antall positive selvbildefaktorer kan påvirke om man sender nakenbilder. Samtidig ser man at det å ha blitt presset til å sende nakenbilde og fått nakenbilde eller video delt mot egen vilje påvirker selvbilde i negativ forstand. Altså kan det bety at jo oftere man utsettes for press og får slike bilder eller videoer delt mot sin vilje, jo dårligere positive selvbildefaktorer kan man få. Men likeså ser vi også at denne formen for bildedeling har negativ effekt på positive selvbildefaktorer, sammenhengene går begge retninger. Som igjen kan bety at det å sende forsterker det negative selvbilde enda mer. Både det å presse noen til å sende nakenbilde og få nakenbilde og video delt

mot sin vilje er en form for seksuell trakassering og mobbing. Det kan oppleves krenkende, skremmende og ydmykende. Så hvis man da med færre positive selvbildefaktorer oftere sender nakenbilder, vil det å sende slike bilder resultere i enda færre positive selvbildefaktorer.

Blant dem som sender nakenbilde av seg selv så er det de respondentene som er i den laveste SØS-gruppen som har lavere risiko for lavt selvbilde. Man ser faktisk at blant dem i SØS-gruppe 1 så øker de positive selvbildefaktorene. Det er blir vanskelig å se på hvorfor det er slik, en svakhet her kan være at jeg ikke har inkludert sosioøkonomisk status i den bivariate analysen.

7.3 Hvordan kan vi knytte risikosamfunnet og feministiske teorier til fenomenet bildedeling?

I risikosamfunnet var det ikke lengre de tradisjonelle farene som var i fokus, men de var menneskeskapte (Beck, 1997). Det vil da si at det er oss mennesker som selv skaper risikoene, slik som når man deler nakenbilder eller bilder med seksuelt innhold av seg selv. Når man tar et nakenbilde av seg selv og sender det videre kan man ha skapt en risikosituasjon for seg selv, selv når andre deler nakenbilde videre. Men hvis noen andre har tatt nakenbilde eller video av deg som man ikke er klar over kan noen andre ha skapt risikosituasjonen for deg. Slik oppstår risikosituasjonen for "Ida" i sitatet innledningsvis.

Beck (1997) forklarer et annet viktig poeng når han drar frem at produktivkreftenes uskyldighet ble borte. Jeg tenker mobil som en type produksjonsmiddel og man kan se hvordan mobiltelefonen de siste 20 årene har forandret seg. Tidligere ble den sett på som en type kommunikasjonstjeneste gjennom telefonsamtaler eller SMS, men nå har også den klassiske mobiltelefonen gått over til å være en smarttelefon som kan potensielt bli en fare gjennom kameraet og applikasjoner med tilgang til Internett og sosiale medier. Dermed kan man si at mobiltelefonen har vært med på å skape risikoer i det moderne samfunn.

Som forklart tidligere i masteravhandlingen viser tidligere forskning at 62 prosent av foreldrene i Norge lar barna deres holde på med sosiale medier når dem selv vil (Livingstone et al., 2011). Da kan det også tenkes at barna har fri tilgang til egen mobil, men dette er ikke poengtert i undersøkelsen fra EU-Kids Online. Men kan man da tenke seg at barn og unge overlates til seg selv og på den måten kan det være at barna selv må ta ansvar for eget liv? Individualismen som var en del av risikosamfunnets fremvekst, måtte man nå selv ta ansvar for eget liv og identitet. Man ble rett og slett tvunget til å i større grad reflektere over eget liv (Beck, 1997). Når barn og unge får tilgang til mobil og sosiale medier i ung alder, så kan det tenkes at de ikke er "klare" for risikoene som kan oppstå. I denne masteravhandlingen vil jo det handle om risikoene ved å sende nakenbilde; det å få nakenbilde eller video delt mot sin vilje.

Smith mente at hverdagslige situasjoner må kobles til andre situasjoner som er påvirket av og påvirker sosiale relasjoner. (Aakvaag, 2008). Kan det tenkes at kvinner og menn har ulike sosiale relasjoner, og at det kan forklare jenters utsatthet? Som vist tidligere er jenter oftere utsatt for press til å sende nakenbilde, men det var ikke forskjell blant dem som hadde en nær venn og blant dem om ikke hadde en venn når det gjaldt press til å sende. Det kan da bety at vennsrelasjoner ikke var en faktor blant dem som følte seg presset. Derimot ser man i funnene at det å bli presset til å sende nakenbilde påvirket positive selvbildefaktorer i negativ forstand, og jo færre positive selvbildefaktorer ungdommene hadde jo oftere hadde de følt seg presset. Dermed kan man si at jentene er i større grad utsatt når det gjelder psykisk helse og selvbildet, enn guttene.

7.4 Psykisk helse som en del av hverdagspråket

Man si at psykisk helse har blitt en del av hverdagspråket. Vet man egentlig forskjell mellom psykiske lidelser og psykiske plager? Psykisk helse omtales i media, bloggere deler tanker om egen angst, depresjon og hverdagsutfordringer. Skillet mellom psykiske lidelser og psykiske plager er kanskje uklart for mange. Det har blitt rettet kritikk mot Ungdata sine spørsmål som omhandler psykisk helse, spesielt de spørsmålene hvor man måler depressive plager. Disse spørsmålene er grunnlaget som viser at det er en økning

i depressive plager blant ungdom, og særlig blant jenter. Schille-Rognmo (Solberg, 2018) er kritisk til spørsmålene i Ungdata-undersøkelsen som omhandler psykisk helse; et av spørsmålene som stilles omhandler om man har vært trist, ulykkelig eller deprimert den siste uken. Dette forklares med at det å være ulykkelig og trist er en normalitet, mens deprimert er et diagnoserelatert begrepet. Det er viktig at man skiller mellom psykiske lidelser og psykiske plager, enten har man fått en diagnose som angst eller depresjon, eller så oppfyller man ikke kravene til å sette en diagnose.

Som forklart får deltakerne eller respondentene i Ungdata-undersøkelsen spørsmål tilknyttet psykisk helse: selvbilde og depressive plager. Det kan være en mulighet for at respondentene legger noe annet i spørsmålene enn det som er tenkt. Samtidig kan det være at spørsmålene skulle blitt stilt eller ordlagt på en annen måte. Det å være trist eller deprimert omhandler to forskjellige saker. Hverdagen til unge i det moderne samfunn kan være preget av press fra flere arenaer, stress, usikkerhet og ensomhet. En hverdag hvor man ikke strekker til. Man kan jo tenke seg at det handler om kravene ungdommene i da står ovenfor i samfunnet. I livet vil man kunne møte motstand, men det er også en slik motstand som kan gi oss styrke i andre situasjoner senere i livet.

Psykisk helse som eget fag i skolen har blitt diskutert både i medier og blant politikere. Noen er positive til det, mens andre negative. Selv tenker jeg at psykisk helse burde bli en del av skolen, samtidig som risikoatferd på sosiale medier og mobbing burde bli en del av dette faget. Faren ved å ha psykisk helse i skolen er at ungdommene kan kjenne seg igjen i symptomene som beskriver for eksempel angst og depresjon, men samtidig er det også viktig at psykiske lidelser og psykiske plager ikke blir tabu å snakke om. Man kan trenge åpenhet for å ikke føle at man står alene, og det er viktig at barn og unge kan kjenne en type åpenhet rundt tema og at de kan snakke med andre om det. Det er både positive og negative sider ved å snakke om psykisk helse, men man må også huske at det må jobbe forebyggende med det. Akkurat sånn som man trenger å jobbe forebyggende mot risikoatferd på sosiale medier og bildedeling.

7.5 Konsekvenser for forebygging

Å sende nakenbilder og/eller bilder med seksuelt innhold er en ny form for risikoatferd som har vokst frem, og man kan allerede på ungdomsskolen 8-10.trinn se at ungdommer sender nakenbilder og/eller bilder med seksuelt innhold av seg selv til andre; om lag en av ti svarer ja. Dermed er det også flere som oppsøker risiko. En konsekvens ved å sende nakenbilde er at man får bilder delt mot sin vilje. Blant respondentene som svarte at de hadde sendt nakenbilde av seg selv, så var det 4 prosent som hadde fått nakenbilde delt mot sin vilje. Dette kan virke som et lavt antall, men samtidig må man også huske på at dette er snakk om ungdomsskoletrinn og noen opplever å få nakenbilder eller video av seg selv delt mot deres vilje.

Man ser også at dårligere selvbilde er en konsekvens av risikoen ved å sende nakenbilde av seg selv, samtidig ser man også blant dem med færre positive selvbildefaktorer at dem oftere sender nakenbilde av seg selv. Når man tenker slik over det kan det være slik at blant dem med dårlig selvbilde er risikoen og konsekvensen større.

8 Avslutning

Utgangspunktet for denne masteravhandlingen har vært å undersøke temaet sosiale medier, bildedeling og psykisk helse. Og hvordan bildedeling og risikoatferd er tilknyttet hverandre. Fokuset på temaet resulterte i følgende problemstilling: hvordan henger risikoatferd på sosiale medier sammen med ungdoms psykiske helse?

For å besvare problemstillingen på best mulig måte utarbeidet jeg to forskningsspørsmål. Det første handler om bildedeling: hvor utbredt er det, hvem driver med det og hvem utsettes for det?

De statistiske analysene viste at gutter og jenter like ofte sender nakenbilder av seg selv, men at jentene oftere enn guttene føler seg presset til å sende eller får nakenbilde og video delt mot sin vilje. Jo eldre ungdommene blir, jo oftere sender dem nakenbilder av seg selv og man ser at de som bruker mer enn tre timer på sosiale medier på en gjennomsnittsdag oftere sender nakenbilder. Respondentene som har kjæreste sender oftere nakenbilder og bilder med seksuelt innhold, men det er ikke noen signifikante forskjeller på om de med og uten kjæreste og føler seg presset. Bildedeling henger sammen med det å ha lavt antall positive selvbildefaktorer: de sender oftere nakenbilder og opplever mer press om å sende nakenbilder.

Det andre forskningsspørsmålet var slik: Hvordan er sammenhengene mellom bildedeling, seksuell trakassering og ungdoms selvbilde? Dette har jeg besvart gjennom multivariat regresjonsanalyse hvor målet har vært å se på om det å sende nakenbilder, være utsatt for press om å sende og få nakenbilder eller video delt mot sin vilje påvirket de positive selvbildefaktorene. Selvbilde var altså avhengig variabel. Regresjonsanalysen bekrefter at det er en sammenheng mellom bildedeling, seksuell trakassering og selvbilde. Selv når vennskapsfaktorer og kontrollvariabler ble lagt til modellen, så ga alle de ulike aspektene av bildedeling en signifikant negativ effekt på antall positive selvbildefaktorer.

8.1 Konklusjon og videre forskning

Man kan ikke konkludere med at denne kvantitative undersøkelsen ville gi de samme resultatene dersom utvalget hadde bestått av ungdom fra hele Norge. Men undersøkelsen viser at på ungdomsskolenivå sender en del unge nakenbilder av seg selv. De opplever press til å sende og blir utsatt for ulovlig seksuell trakassering. Dette kan bli viktig å få et fokus på psykisk helse slik at unge ikke opplever skam, men åpenhet rundt dette temaet. Samtidig er det viktig at sosiale medier og bildedeling burde bli en del av faget livsmestring i skolen.

Siden dette er første gang bildedeling har blitt en del av spørsmålsbatteriene til Ungdata-undersøkelsen og at det kun er to kommuner i Norge som har gjennomført for første gang, er det viktig at man fortsetter å fokusere på bildedeling i videre forskning på området. Helst bør spørsmålene bli en fast del av alle Ungdata-undersøkelsene. Man trenger mer åpenhet rundt temaet bildedeling, og man trenger å informere om risikoatferd på sosiale medier. Det er et meget spennende og lærerikt tema å forske på, og det er gjennom en forståelse for bildedeling som risikoatferd at man kan arbeide forebyggende med barn og unge. For å jobbe forebyggende når det gjelder risikoatferd på sosiale medier og bildedeling, er det viktig å forstå at dette faktisk skjer i ungdomsskolealder.

Referanser

- Aalen, I. (2015). *Sosiale medier*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Aakvaag, G. C. (2008). *Moderne sosiologisk teori*. Oslo: Abstrakt forlag.
- Aas, M. L. & Stensholt, A. (2018). *Opplever at barn i niårsalderen sender nakenbilder til hverandre*. Hentet fra: <https://www.nrk.no/vestfold/opplever-at-barn-i-niarsalderen-sender-nakenbilder-til-hverandre-1.14312931>.
- Aase, K. N., Kristiansen, R., Vardheim, I., Bentsen, A., Gulløy, E., Bordevick, K., Bunting, M. & Krane, V. (2018). *Ung i Telemark 2018*. Skien: Telemark fylkeskommune/Kompetansesenter rus – region sør.
- Aasheim, A., Nordli, Ø., Dragland, L. L., Tønnessen, T., Byhring, P. & Lervik, M. (2018, 9. mars). *Stadig flere unge blir nå straffet for å dele nakenbilder og sexvideoer. Amagasinet har gått gjennom i overkant av 20 dommer, der ungdom er dømt. Detter hva vi fant*. Hentet fra: <https://www.aftenposten.no/amagasinet/i/mJQav/Alle-ser-pa-at-dere-har-sex>
- Beck, U. (1997). *Risiko og frihet*. Bergen-Sandviken: Fagbokforlaget.
- Ertesvåg, O. R. (2018). Ulrikke Falch i Debatten: -kropp er ikke kropp. Hentet fra: https://www.nrk.no/kultur/debatten_-er-bloggere-og-influensere-bevisst-sitt-ansvar-nar-det-gjelder-kroppspress_-1.13952245
- Frønes, I. F. (2016). *Moderne barndom*. Oslo: Cappelen Damm.
- Grønmo, S. (2016). *Samfunnsvitenskapelige metoder* (2. Utg.). Oslo: Fagbokforlaget.
- Hegna, K., Ødegård, G. & Strandbu, Å. (2013). En "sykt seriøs" ungdomsgenerasjon?. Hentet fra: <https://psykologtidsskriftet.no/oppsummert/2013/04/en-sykt-serios-ungdomsgenerasjon>
- Soest, T. V. & Hyggen, C. (2013). *Psykiske plager blant ungdom og unge voksne – hva vet vi om utviklingen i de siste årtiene?*. I Hammer, T. & Hyggen, C. (Red.). *Ung voksen og utenfor: Mestring og marginalitet på vei til voksenliv* (s. 88-109). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Hovde, K. (2017, 4. oktober). Den farlige billedelingen. Hentet fra: <https://www.adressa.no/meninger/2017/10/02/Den-farlige-billedelingen-15392057.ece>
- Ikdahl, I. (2018). *Seksuell trakassering*. Hentet fra: https://snl.no/seksuell_trakassering

- Krange, O. & Øia, T. (2007). *Den nye moderniteten*. Oslo: Cappelens Forlag.
- Krokan, A. (2008). Oppvekst i det digitale nettsamfunnet – utfordringer for utdanningsinstitusjonene. I Glaser, V. & Bølstad, J. (Red.). *Moderne oppvekst: nye tider – nye krav*. (s. 134-148). Oslo: Universitetsforlaget.
- Kumano-Ensby, A. L. & Tvilde, K. N. (2018). "Dickpics" er en enorm misforståelse. Hentet fra: <https://www.nrk.no/dokumentar/xl/-dickpics-er-en-enorm-misforstaelse-1.14078655>.
- Kvalem, I. L. (2007). *Ungdom og kroppsbilde*. I Kvalem, I. L. & Wichstrøm, L. (Red.). *Ung i Norge*. (s. 33-50). Oslo: Cappelens Forlag.
- Kvalem, I. L. & Wichstrøm, L. (2007). *Utvikling i tenårene: pubertet, kognisjon, seksualitet, selvbylde og sosiale relasjoner*. I Kvalem, I. L. & Wichstrøm, L. (Red.). *Ung i Norge*. (s. 17-32). Oslo: Cappelens Forlag.
- Larsen, A. K. (2010). *En enklere metode: Veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode*. Bergen: fagbokforlaget.
- Likestillings- og diskrimineringsloven. (2018). Lov om likestilling og forbud mot diskriminering (LOV-2017-06-16-51). Hentet fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2017-06-16-51>
- Livingstone, S., Ólafsson, K., & Staksrud, E. (2011). *Social networking, age and privacy*. Hentet fra: <http://eprints.lse.ac.uk/35849/>
- Malt, U. (2018). *Narsissisme*. Hentet fra: <https://snl.no/narsissisme>.
- Medietilsynet (2018). *Barn og Medier – undersøkelsen 2018*. Hentet fra: <http://www.medietilsynet.no/globalassets/publikasjoner/barn-og-medier-undersokelser/2018-barn-og-medier>
- Midtbø, T. (2007). *Regresjonsanalyse for samfunnsvitere: Med eksempler i SPSS*. Oslo: Universitetsforlaget AS.
- Nordtug, B. & Engelsrud, G. (2016). Boken som mangler, ord som går på tomgang og sykt flinke jenter: kunnskap og helse. *Tidsskrift for kjønnsforskning*, 39, s. 3-19.
- Norvoll, R. (2013). Samfunnsfagenes bidrag til kunnskap om psykisk helse og psykiske helsetjenester. I Norvoll, R. (Red.). *Samfunn og psykisk helse: Samfunnsvitenskapelige perspektiver*. (s. 13-36). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Solberg, P. O. (2018). Skeptisk til sykeliggjøring. Hentet fra: <https://psykologtidsskrift.no/nyheter/2018/02/skeptisk-til-sykeliggjoring>.

- Straffeloven. (2019). Lov om straff (LOV-2018-05-25-19). Hentet fra: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-20-28/KAPITTEL_2-11#KAPITTEL_2-11
- Staksrud, E. (2013). *Digital mobbing: Hvem, hvor, hvordan, hvorfor – og hva kan voksne gjøre?*. Oslo: Kommuneforlaget.
- Strandheim, M. (2016). *Digital mobbing og dens utøvere*. (Mastergradsavhandling, Høgskolen i Sørøst-Norge). Hentet fra <http://www.ungdata.no/Forskning/Publikasjoner/Master-og-ph.d.-oppgaver/Ungdata-Master-og-ph.d.-oppgaver/Digital-mobbing-og-dens-utoevere/Digital-mobbing-og-dens-utoevere-masteroppgave-av-Madeleine-Strandheim-2016>
- Sæther, J. M. (2018, 17. august). *Mange unge angrer på at de har delt nakenbilder av seg selv*. Hentet fra: <https://www.dagsavisen.no/innenriks/mange-unge-angrer-pa-at-de-har-delt-nakenbilder-av-seg-selv-1.1187060>.
- Teigstad, E. (2017). *Hva er hevnporno?*. Henter fra: <https://www.overgrep.no/hva-er-hevnporno/>.
- Ungdata. (2016). *Hva er ungdata?*. Hentet fra: <http://www.ungdata.no/Om-undersokelsen/Hva-er-Ungdata>
- Ungdata. (2016). Informasjon til ungdom og foresatte. Hentet fra: www.ungdata.no/Om-undersokelsen/Informasjon-til-ungdom-og-foresatte
- Ungdata. (2016). *Spørreskjema*. Hentet fra: <http://www.ungdata.no/Om-undersokelsen/Spoerreskjemaet>
- Wikipedia. (2018, 26. Juni). *Influenser*. Hentet fra: <https://no.wikipedia.org/wiki/Influenser>
- YWEE. (2018). *Simon Sinek Shares On Millennials Digital Addiction and The Role Parent Play*. Hentet fra: <https://lagosmums.com/simon-sinek-shares-millennials-digital-addiction-role-parents-play/>

9 Vedlegg

9.1 Vedlegg 1 NOVA - Tilgang til data

Deres referanse:

Vår dato: 12.12.2018

Vår referanse: [Klikk her for å skrive inn tekst.](#)

Tilgang til data

Jeg, Karoline Eik, får med dette tilgang til det anonyme datamaterialet Ungdata/Ung i Telemark 2018, som omfatter ungdomsskoleelever og elever i videregående skole. Tilgangen er godkjent av NOVA i brev til universitetet v/Gulløy av 4. desember 2018.

Angående oppbevaring og bruk av dataene gir NOVA følgende instruksjer i "Avtale om utlevering av data mellom Universitetet i Sørøst-Norge og OsloMet ved NOVA" av 25.9.2015:

Under Vilkår,

punkt 2c) «Opplysningene må utelukkende brukes til forsknings- og utredningsformål».

punkt 2d) "... Virksomheten er spesielt forpliktet til å gjøre seg kjent med mulige svakheter i datamaterialet".

punkt 2e) "Bakveidentifisering eller forsøk på rekonstruksjon av personidentifiserbare opplysninger på grunnlag av utlevert materiale er ikke tillatt. Resultatene må ikke offentliggjøres på en slik måte at det medfører risiko for identifisering av enkeltpersoner."

punkt 2f) "... Opplysningene må oppbevares på sikker måte (passordbeskyttet område, kryptert minnepenn eller lignende)"

punkt 2h) «NOVA skal underrettes når arbeidet med de temaene/problemstillingene som er angitt i virksomhetens søknad er avsluttet. Det ligger en forpliktelse i at materiale faktisk blir brukt til å belyse de aktuelle temaene/problemstillingene. Hvis materialet likevel ikke blir benyttet, skal NOVA underrettes så snart som mulig».

punkt 2i) "I alle publikasjoner som helt eller delvis er basert på analyser av datamaterialet, skal følgende opplysninger framgå:

- Datamaterialet er basert på Ungdata-undersøkelser i perioden ~~2013-2015~~ ²⁰¹⁸, gjennomført av NOVA i samarbeid med de regionale kompetansesentrene for rusfeltet (KoRus). Ungdata er finansiert over Statsbudsjettet gjennom tilskudd fra Helsedirektoratet.
- NOVA er ikke ansvarlig for virksomhetens analyser eller fortolkninger av resultatene
- Også ved muntlig formidling av forskningsfunn skal det oppgis at datamaterialet er basert på en Ungdata-undersøkelse som NOVA og KoRus står bak»

punkt 2j) "Nova skal fortløpende gis beskjed når det blir utgitt publikasjoner eller finner sted annen formidling som helt eller delvis er basert på analyser av materialet. Alle publikasjoner fra prosjektet skal vederlagsfritt sendes til NOVA, fortrinnsvis som pdf."

punkt 2k) NOVA skal underrettes fortløpende om medieoppslag som måtte komme i tilknytning til forskning basert på materialet. I den grad det er mulig skal melding om dette sendes til ungdata@nova.hioa.no i forkant av oppslaget."

Også i masteravhandlinger skal det altså fremgå at prosjektet er utført i samarbeid med NOVA og KoRus.

Postadresse:
Høgskolen i Sørøst-Norge
Postboks 235
3603 Kongsberg

Besøksadresse:
Høgskolen i Sørøst-Norge
Kjølnes ring 56
3918 Porsgrunn

www.usn.no
Tlf: 31 00 80 00
postmottak@usn.no
Org. nr: 123 456 789

Når arbeidet med datasettet er avsluttet/ved studieslutt skal alle datafiler slettes. Studenten har ansvar for å påse at dette gjøres og underrette Universitetet. Ved brudd på avtalen vil tillatelsen til å bruke dataene fra Universitetet i Sørøst-Norge bli trukket tilbake.

Underskrifter:

Karoline Eik

Elisabeth Gulløy

HSN Høgskolen
i Sørøst-Norge